

Kuntoutuksen ohjaaja (AMK) opiskelijan oppimisen ohjaaminen työharjoittelussa

Työpaikkaohjaajien kokemuksia

Eija Kovanen

Opinnäytetyö

Tammikuu 2018

Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala

Kuntoutuksen ohjaajan AMK tutkinto-ohjelma

Tekijä(t) Kovanen, Eija	Julkaisun laji Opinnäytetyö, AMK	Päivämäärä 01/2018
	Sivumäärä 43	Julkaisun kieli Suomi
		Verkojulkaisulupa myönnetty: x
Työn nimi Kuntoutuksen ohjaaja (AMK) opiskelijan oppimisen ohjaaminen työharjoittelussa Työpaikkaohjaajien kokemuksia		
Tutkinto-ohjelma Kuntoutuksen ohjaaja AMK		
Työn ohjaaja(t) Helminen, Eeva ja Hämäläinen, Katja		
Toimeksiantaja(t) JAMK		
<p>Tiivistelmä</p> <p>Työelämän näkökulmasta tehdyissä tutkimuksissa työharjoittelut näyttäytyivät tärkeinä oppimisympäristöinä opiskelijoiden oppimisessa ja sen ohjauksessa.</p> <p>Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää työharjoittelupaikkojen työntekijöiden omia kokemuksia kuntoutuksen ohjaaja opiskelijan oppimisen ohjaamisesta. Työn tarkoituksena oli, että opinnäytetyön kautta saatua tietoa voidaan käyttää apuna kuntoutuksen ohjaaja opiskelijoiden työharjoitteluiden ohjaamisen kehittämisessä. Opinnäytetyö toteutettiin laadullisena eli kvalitatiivisena tutkimuksena, jolla pyrittiin tutkimaan kuntoutuksen ohjaaja opiskelijan oppimisen ohjaamiseen työharjoittelussa liittyvää ilmiötä työharjoittelupaikkojen näkökulmasta. Aineistonkeruumenetelmänä käytettiin kyselyä, joka lähetettiin sähköisesti kohderyhmään kuuluville henkilöille. Aineiston analyysisissä käytettiin sovelletusti teoria-ohjaavaa analyysiä.</p> <p>Kysely lähetettiin 40 kohderyhmään kuuluvalle työntekijälle ja kyselyyn vastasi heistä 11 (n=11). Kyselyn tulokset osoittivat, että kuntoutuksen ohjaaja AMK koulutus ja työnkuva ovat melko tunnettuja työpaikoilla, kuten myös sen, kuinka erilaisissa työtehtävissä kuntoutuksen ohjaaja AMK voi toimia. Tuloksissa nousi esille, että työharjoittelussa ohjauksen apuna käytetään dialogisuutta ja reflektointia; työharjoitteluiden tavoitteet nähtiin osittain selkeinä, mutta liian laajoina kokonaisuuksina; opiskelijan oma rooli nostettiin esille niin tavoitteiden asettelussa kuin niiden saavuttamisessakin. Työharjoittelun ohjaajat kaipaisivat tukea tilanteissa, jotka liittyvät opiskelijan harjoittelun etenemiseen tai työharjoittelu-paikan soveltavuuteen. Myös harjoittelua edeltävät toimet koettiin tärkeinä, kuten työharjoittelun tavoitteiden avaaminen, työharjoittelupaikkojen valikoinnin ohjaus tai työelämän-pelissäntöihin tutustuminen.</p>		
Avainsanat (asiasanat) Oppimisen ohjaaminen, kuntoutuksen ohjaaja AMK, työharjoittelu, ammattitaitoa edistävä harjoittelu		
Muut tiedot		

Author(s) Kovanen, Eija	Type of publication Bachelor's thesis	Date 01/2018 Language of publication: Finnish
	Number of pages 43	Permission for web publication: x
Title of publication Rehabilitation counselor students learning guidance in practical training Experiences of the work place instructors		
Degree programme Rehabilitation counselling		
Supervisor(s) Helminen, Eeva and Hämäläinen, Katja		
Assigned by JAMK		
Abstract <p>Research on working life highlights the importance of practical training environments for the students' learning and guidance.</p> <p>The aim of the thesis was to examine the experiences of the employees of the practical training venues related to the guidance of rehabilitation counselor students. The purpose was that the information thus collected could be used in the development of rehabilitation counselor students' practical training. The thesis had a qualitative research approach with the aim to study rehabilitation counselor students' practical training guidance in working life. The data for the thesis was collected with a survey which was sent via email to the target group. In the analysis of the data, an applied theory-guided analysis method was used.</p> <p>The survey was sent to 40 employees who belonged to the target group, and 11 (n=11) of them responded to it. According to the results, the education and job description of rehabilitation counselors were quite well known at the work places as well as how many different duties they could have. The answers showed that most of the respondents used dialogue and reflection in their guidance of the students. They also understood the goals of practical training clearly but also found them too extensive. Moreover, they highlighted the student's own role in goal setting as well as in reaching them. The practical training instructors felt that they needed support in situations related to the assessment of the progress of the practical training or to the suitability of the workplace. In addition, actions taken prior to the practical training, such as the clarification of goals, guidance in the selection of the workplaces and familiarization with the rules of working life were found important.</p>		
Keywords/tags (subjects) rehabilitation counsellor, practical training, professional practice, guidance of learning, training in the promotion of professional skills		
Miscellaneous		

Sisältö

1	”Työ tekijäänsä opettaa”	3
2	Kuntoutuksen ohjaaja AMK	5
3	Työharjoittelu	6
4	Oppimisen ohjaus	8
4.1	Oppiminen ja sen ohjaus Jyväskylän ammattikorkeakoulussa	8
4.2	Oppimisen ohjaus työharjoittelussa	9
4.3	Ohjaustyön taustalla vaikuttavat teoriat	10
4.4	Ohjauksen merkitys kuntoutuksen ohjaaja opiskelijan työharjoittelussa	11
5	Opinnäytetyön tavoitteet, tarkoitus ja kysymykset	12
6	Opinnäytetyön toteutus ja tulokset	12
6.1	Opinnäytetyön lähtökohta ja prosessin eteneminen	12
6.2	Opinnäytetyön kohderyhmä	13
6.3	Opinnäytetyön menetelmät	14
6.4	Tutkimuskyselyn tulokset	15
6.4.1	Vastajatiedot	16
6.4.2	Kuntoutuksen ohjaaja AMK koulutuksen tunnettavuus	18
6.4.3	Opiskelijan harjoittelun ja oppimisen ohjaus työpaikallasi	21
6.4.4	Oppilaitoksen ja harjoittelupaikan yhteistyö	26
7	Johtopäätökset ja pohdinta	28
7.1	Opinnäytetyön eettisyys ja luotettavuus	30
8	Lähteet	32
	Liitteet	34

Kuviot

Kuvio 1.	Vastaajien ikä	16
Kuvio 2.	Vastaajien työtehtävät	16
Kuvio 3.	Vastaajien työvuodet nykyisessä työssä	17

Kuvio 4. Vastaajien koulutus.	17
Kuvio 5. Kuntoutuksen ohjaaja AMK koulutuksen tunnettavuus.	18
Kuvio 6. Kuntoutuksen ohjaaja AMK työnkuvan tunnettavuus.	19
Kuvio 7. Harjoitteluiden tavoitteiden selkeys.	19
Kuvio 8. Ymmärtääkö opiskelija itse tavoitteensa.	20
Kuvio 9. Millaisia kokemuksia Kuntoutuksen ohjaaja AMK ohjauksesta.	21
Kuvio 10. Mahdollisuus suunnitella harjoittelua etukäteen.	22
Kuvio 11. Mahdollisuus suunnitella harjoittelua opiskelijan kanssa.	23
Kuvio 12. Mahdollisuus suunnitella harjoittelua opettajan kanssa.	23
Kuvio 13. Perehdytyskäytännöt.	24
Kuvio 14. Opiskelijan esittely työyhteisölle.	24
Kuvio 15. Miten käytännöntyön ja opiskelijan oppiman teorian yhdistäminen toteutuu harjoittelun aikana?	25
Kuvio 16. Kuinka opiskelijan työharjoittelun edistymistä ja tavoitteiden täyttymistä seurataan.....	26
Kuvio 17. Harjoittelun aikainen tuki.	26
Kuvio 18. Osallistuminen työelämän yhteistyöpäiviin.	27

Taulukot

Taulukko 1. Oppimiseen vaikuttavat tekijät (Sarajärvi 2003, 175)	9
--	---

1 ”Työ tekijäänsä opettaa”

Työ tekijäänsä opettaa on tunnettu vanha sanonta, joka pitää edelleen hyvin paikkansa. Oppiminen työtä tekemällä on aina ollut tärkeä osa uuden ammatin opettelua ja juurikin työtä tekemällä voimme oppia uutta sekä syventää jo opittua tietoa. Oppimisen kautta kerrytämme osaamista, jonka avulla pystymme myymään omaa asiantuntijuuttamme työelämään ja työnantajille. Ammattikorkeakouluista säädetyn lain (L255/1995) mukaan, ammattikorkeakoulututkintoon johtavien opintojen tarkoituksena on työelämän ja sen kehittämisen asettamien vaatimusten pohjalta antaa tarpeelliset tiedolliset ja taidolliset valmiudet ammatillisissa asiantuntijatehtävissä toimimista varten.

Tämä opinnäytetyö käsittelee Kuntoutuksen ohjaaja AMK opiskelijan oppimisen ohjaamiseen työharjoittelussa liittyviä kysymyksiä. Opinnäytetyön avulla on tarkoitus tuoda esille työharjoitteluiden ohjaajien omia näkökulmia ja kokemuksia sekä käyttää niitä hyödyksi työharjoitteluiden kehittämisessä. Kysymyksiin haettiin vastauksia kyselyn avulla, joka lähetettiin kuntoutuksen ohjaaja AMK opiskelijoiden harjoitteluja ohjaaville työntekijöille eri puolille kuntoutuksen eri sektoreita.

Työharjoittelut ovat todella tärkeä osa opintoja ja opiskelijan oppimisprosessia. Työharjoitteluissa opiskelijan on tarkoitus yhdistää teoriassa oppimansa tieto käytäntöön työharjoittelun ohjaajan avustuksella. Jotta ohjauskokemus olisi molemmille antoisa, pitäisi ohjaajalla olla ymmärrystä ja osaamista kuntoutuksen ohjaaja AMK opiskelijan ohjaukseen sekä kuntoutuksen ohjaajan ammattiin liittyen. Ei pidä eikä voikaan olettaa, että tietyn alan ammattilainen, jolla on muulla tavoin ohjausosaamista, on kuitenkin kykenevä ohjaamaan opiskelijaa, varsinkin jos opiskelijan opiskelema ammatti on ohjaajalle vieras. Opiskelijan ohjaus eroaa tietyltä osin muunlaisesta ohjaustyöstä, mikä on hyvä huomioida. Työharjoitteluissa mielletään usein, että ammattikorkeakoulusta tuleva harjoittelija on jo valmis tekemään itsenäisesti työtä ilman ohjaajan läsnäoloa ja voihan näin osan kohdalla ollakin. Usein kuitenkin opiskelijalta saattaa puuttua taustalta ajatus tai ymmärrys toteuttamalleen toiminnalle. Tai puuttuu osaaminen teorian ja käytännön yhdistämiseen ja tähän tarvitaan työharjoittelun ohjaajan ohjausta. Toinen vaihtoehto on, että opiskelijan

ajatellaan oppivan pelkästään seuraamalla ja havainnoimalla vierestä, joka useimmissa tapauksissa ei johda haluttuun oppimistulokseen.

Loppuvuodesta 2017 Kuntoutuksen ohjaaja AMK koulutus täytti 20 vuotta, mikä on monen vaikea uskoa, sillä ammatti on edelleen huonosti tunnettu työelämässä. Tai kuten JAMK:ssa järjestettävien asiantuntijapäivien yhteydessä huomattiin, myös kanssa opiskelijoiden parissa. Kuntoutuksen ohjaajat liitetään herkästi työelämässä suoraan lääkinnällisen kuntoutuksen sektorille termin kuntoutusohjaus alle.

Tämänkin vuoksi on tärkeää tutkia, kuinka kuntoutuksen ohjaajien harjoitteluiden ohjaukset koetaan työpaikoilla, joissa ammatti saattaa olla vieläkin huonosti tunnettu.

2 Kuntoutuksen ohjaaja AMK

Kuntoutuksen ohjaaja AMK on ammattikorkeakoulututkinto ja sitä kuten kaikkia muitakin Jyväskylän ammattikorkeakoulussa suoritettavia tutkintoja ohjaa JAMK:in tutkintosääntö. Tutkintosääntö määrittelee Jyväskylän ammattikorkeakoulussa suoritettavat tutkinnot, joiden yleisenä tavoitteena on, että opiskelija hankkii työelämän ja sen kehittämisen asettamien vaatimusten pohjalta tarpeelliset tiedolliset ja taidolliset valmiudet ammatillisissa asiantuntijatehtävissä toimimista varten. JAMK:in tutkinto-ohjelmilla on kaikilla omat opetussuunnitelmansa, jotka ovat osaamisperustaisia. Opetussuunnitelmat koostuvat tutkinto-ohjelman kuvauksesta, opintojen rakenteesta ja opintojaksoista (Tutkintosääntö 2017).

Kuntoutuksen ohjaaja AMK on ammattikorkeakoulututkinnon suorittanut kuntoutusalan ammattilainen ja kuntoutusprosessin asiantuntija. Tutkinnon suorittanut voi työskennellä erilaisissa ohjaus-, neuvonta-, suunnittelu-, koordinointi- ja kehittämissuhteissa eri puolilla kuntoutuksen toimialuetta. Kuntoutuksen ohjaaja on oman alansa asiantuntija, joka tuntee kuntoutuksen monitieteisen tietoperustan, näyttöön perustuvan kuntoutustoiminnan, hyvät kuntoutuskäytännöt, kuntoutuksen ajankohittaisen lainsäädännön ja ohjeistuksen. Kuntoutuksen ohjaaja voi työskennellä monilla eri nimikkeillä, kuten myös kuntoutuksen ohjaajana voi työskennellä monilla eri tutkinnoilla, sillä kuntoutuksen ohjaaja ei ole nimikesuojattu ammatti. Kuntoutuksen ohjaajaksi AMK valmistunut voi työskennellä esimerkiksi kuntoutusohjaajana, nuorisokodin ohjaajana, vastaavana ohjaajana, työkykykoordinaattorina, ammatillisena kuntoutuksen ohjaajana, työelämävalmentajana, kuntoutuksen asiantuntijana, projektityöntekijänä ja monella muulla tehtävä nimikkeellä. (Kuntoutuksen ohjaajan (AMK) tutkinto-ohjelma, 2016.)

Kuten edellä tuli esille kuntoutuksen ohjaaja AMK tutkinto antaa valmiuden toimia useissa eri työtehtävissä. Kuntoutuksen ohjaajan keskeisin tehtävä on antaa ohjausta ja neuvontaa psyykkisten, fyysisten tai sosiaalisten ongelmien selvittämiseksi. Työhön kuuluu myös konkreettisia toimia kuntoutumisprosessin turvaamiseksi ja etenemiseksi. Arjen sujumisen varmistaminen on tärkeä osa kuntoutuksen ohjaajan työtä, johon kuuluu asiakkaan aktivoimista omatoimiseen palveluiden käyttöön, kuntoutus-

prosessin seuranta, verkostotyötä eri toimijoiden välillä, asiantuntija-avun antamista sekä palvelutarpeiden selvittämistä. Kuntoutuksen ohjaus on kokonaisvaltaista lakisääteistä toimintaa ja sitä järjestävät kunnat sekä erikoissairaanhoido. Kuntoutuksen ohjaus on yksilöllistä, vuorovaikutuksellista, asiakaslähtöistä ja asiakkaan lähipiirin huomioonottavaa. Kuntoutusohjauksen tavoitteena on auttaa asiakasta saavuttamaan oma toimijuutensa ja itsenäisyytensä omassa arjessaan, asiakkaan elin- ja toimintaympäristö huomioon ottaen. (Kuntoutusohjaus 2017).

3 Työharjoittelu

Valtionneuvoston asetuksessa säädetään työharjoittelusta siten, että ammattikorkeakoulututkintoon johtaviin opintoihin kuuluu ammattitaitoa edistävää harjoittelua ja sen osuus tulee olla vähintään 30op (L 1129/2014.) Tässä opinnäytetyössä työharjoittelulla tarkoitetaan työelämässä tapahtuvaa opiskelua, joka mahdollistaa jo teoriassa opitun tiedon siirtämisen käytäntöön ja sitä kautta ammatillisen kehittymisen. Työharjoittelun ollessa osa opintoja on sen oltava suunniteltua ja ohjattua. Opiskelijalle nimetään työharjoittelun ajaksi ohjaaja sekä ammattikorkeakoululta että työharjoittelupaikasta. Ohjauksen pääpaino on työharjoittelun aikana työnantajan antamassa ohjauksessa ja perehdytyksessä, kun taas koululta nimetty ohjaaja on vähintään kerran työharjoittelun aikana yhteydessä opiskelijaan ja tämän ohjaajaan. Työharjoittelun ajalta opiskelija kirjoittaa harjoitteluraportin, jossa tuodaan esille tavoitteet, niiden toteutuminen, harjoittelupaikan sijoittuminen palvelujärjestelmään, toimintaa ohjaavat lait, omat työtehtävät, asiakasryhmät, työharjoittelupaikan työntekijät ja heidän tehtävänsä sekä lopuksi itsearviointi. (Harjoittelu. N.d.)

Työharjoitteluiden tarkoituksena ei ole pelkästään opitun tiedon siirto käytäntöön vaan myös uuden oppiminen. Opiskelijan ei ole tarkoitus korvata työntekijää (ellei harjoittelu ole palkallinen) eikä tämä saisi olla lähtökohtanakaan. Työharjoittelun pituus ja sisältö tulisi suunnitella niin, että opiskelijalla on mahdollisuus sen aikana oppia kokonaisuus ja ottaa vastuuta suorittamissaan tehtävissä. (Pohjonen 2005, 130,132.) Iucu ja Platis (2012) mukaan työharjoittelun kokonaisuuden hallinta ja

tavoitteiden saavuttaminen perustuvat erilaisiin päämääriin. Näitä päämääriä voidaan kuvata suhteessa työharjoitteluun liittyviin eri osapuoliin: opettajien päämäärinä voidaan nähdä opetuksen työelämälähtöisyyden ja opiskelijoiden työelämässä pärjäämisen edistäminen; opiskelijoiden päämäärinä taas työelämään integroituminen ja kokemuksen kartuttaminen; työpaikkojen päämäärinä voidaan pitää opiskelijan potentiaalin ymmärtämistä ja itselleen sopivien työntekijöiden löytämistä.

Kuntoutuksen ohjaaja AMK opintoihin kuuluvat työharjoittelut muodostavat kokonaisuuden, joissa neljän eri harjoittelun opetussuunnitelmassa olevat tavoitteet tulee saavuttaa. Tavoitteiden avulla varmistetaan opiskelijan ammatillinen kehittyminen sekä harjoittelun tavoitteellinen eteneminen. Harjoittelu I on 10op pisteen kokonaisuus, jonka päätavoitteena on työelämään tutustuminen; harjoittelu II 10op kokonaisuus, jonka päätavoitteena on toimintakyvyn arviointi; harjoittelu III on 15 op kokonaisuus, jonka pääpaino on ohjaamisessa ja harjoittelu IV on 16op kokonaisuus, jonka päätavoite on kuntoutuksen suunnittelussa ja kokonaisuuden hallinnassa. Harjoitteluiden tavoitteet voidaan kuitenkin yksilöidä aina kulloiseenkin harjoittelupaikkaan sopiviksi. Harjoittelunimikkeellä kulkee myös opintojakso nimeltään kehittämistehtävä 2 joka on laajuudeltaan 10op. Kehittämistehtävän tarkoituksena on toteuttaa kehittämistehtävä toimeksiantajalle opiskelijan valitsemalla kuntoutuksen sektorilla ja sitä kautta lisätä opiskelijan sisältö- ja kehittämisosaamista. (Kuntoutuksen ohjaaja 2015.)

Australiassa, jossa kuntoutuksen ohjaaja koulutus on sisällöltään samankaltainen kuin Suomessa, opintoihin kuuluu kaksi työharjoittelua laajuudeltaan yhteensä 12 opintopistettä. Koko koulutus on laajuudeltaan 96 opintopistettä, opinnot voi suorittaa täysipäiväisinä opintoina, jolloin niiden kesto on kaksi vuotta tai osa-aikasena, jolloin opinnot kestää neljä vuotta. (Master of rehabilitation counselling 2018.) Sydneyn yliopistossa kuntoutuksen ohjaaja opiskelija voi vaikuttaa opintojensa suuntautumiseen valitsemallaan työharjoittelupaikalla, mikä on samankaltainen asia kuin Suomessa. Opiskelija on myös itse vastuussa työharjoittelunsa tavoitteista tunnistamalla omat oppimistarpeensa sekä suunnittelemalla ja luomalla yhdessä työpaikkaohjaajan kanssa oppimista tukevat oppimiskokemukset. (Rehabilitation counselling placements 2012.)

Työharjoittelun virallisten tavoitteiden rinnalle opiskelija asettaa omat tavoitteensa, joiden avulla hän pyrkii syventämään omaa osaamistaan. Tavoitteet voidaan miettiä yhdessä työharjoittelupaikka ohjaajan kanssa, jolloin ohjaaja varmistaa niiden sopivuuden kyseiseen työpaikkaan. Työharjoittelussa tapahtuva ohjaaminen on opiskelijan oppimisen kannalta erittäin tärkeää, koska ilman kunnollista ohjausta opiskelijan voi olla vaikeaa yhdistää oppimansa teoria käytäntöön.

4 Oppimisen ohjaus

4.1 Oppiminen ja sen ohjaus Jyväskylän ammattikorkeakoulussa

Jyväskylän ammattikorkeakoulussa oppiminen ja sen ohjaus perustuvat Jyväskylän ammattikorkeakoulun omiin pedagogisiin periaatteisiin, joiden lähtökohtana on JAMK:in strategia 2010-2015. Pedagogisten periaatteiden tarkoituksena on varmistaa kaikille ammattikorkeakouluopiskelijoille tasa-arvoiset opiskelumahdollisuudet sekä vahvistaa henkilökunnan yhteistä näkemystä ja osaamista. Jyväskylän ammattikorkeakoulun pedagogisten periaatteiden mukaan asiantuntijaksi kehittymistä voi tarkastella kolmesta eri näkökulmasta. Ensimmäinen on yksilön asiantuntijatiedon hankinta, joka koostuu kolmesta eri osa-alueesta: teoreettinen tieto, käytännöllinen tieto ja itsesäätelytieto. Teoreettinen tieto muodostuu koulussa opitusta, käytännöllinen tieto taas saavutetaan tekemisen ja harjoitteluiden kautta eli opiskelija saa sitä kautta kokemuksellista tietoa. Itsesäätelytieto taas auttaa yhdistämään teoriassa ja käytännössä opitut asiat toisiinsa ja varsinkin elinikäisen oppimisen kannalta itsesäätelytieto ja sen hallinta ovat merkityksellisiä. Toisena näkökulmana on ammatilliseen toimintakulttuuriin osallistuminen, jonka mukaan asiantuntijaksi kehittyminen vaatii osallistumista tietyn asiantuntijayhteisön toimintaan ja on näin ollen sosiaalinen ilmiö. Kyseessä on pitkäaikainen prosessi, jonka aikainen kehittyminen tapahtuu vaiheittain ja jossa opiskelijaa voidaan tukea henkilökohtaisen ohjauksen avulla. Kolmas näkökulma tarkastelee asiantuntijuutta ja sen kehittymistä uuden tiedon luomisen näkökulmasta, missä korostuu oppimisen ja asiantuntijuuden kehittymisen yhteisöllinen luonne. (Jyväskylän ammattikorkeakoulun pedagogiset periaatteet 2010.)

4.2 Oppimisen ohjaus työharjoittelussa

Työelämän näkökulmasta tehdyissä tutkimuksissa työharjoittelut näyttäytyivät tärkeinä oppimisympäristöinä opiskelijoiden oppimisessa ja sen ohjauksessa. Oppimisen ohjaukseen työharjoittelussa vaikuttavia tekijöitä ovat oppimisympäristön toimintamallit, tietoperusta ja opiskelijan oma sisäinen näkemys työtoiminnasta sekä yhteistoiminnasta. Nämä tekijät ovat yhteydessä opiskelijan vastuuseen, päätöksen tekoon ja rooliin harjoittelupaikoilla tapahtuvissa harjoittelutilanteissa. Mitä enemmän opiskelijalla on mahdollisuus käyttää omaa tietoperustansa ja sisäistä näkemystään, sitä enemmän opiskelijalla on luottamusta omaan päätöksentekoon, opetus-, ohjaus- ja vuorovaikutustaitoihinsa. Kuitenkin pelkäämään oman tietoperustansa ja intuiotensa varassa toimiva opiskelija ajattelee helposti asiakkaan tilanteen oman itsensä kautta ja kuinka hänen mielestään olisi paras toimia. Jos taas opiskelijan oppiminen tapahtuu yhteistoiminnan kautta, oppiminen perustuu yhteisymmärrykseen tavoitteista ja päämäärästä. Alla olevassa taulukossa on kuvattu yllä mainittuja tekijöitä käytännön harjoittelutilanteissa. (Sarajärvi 2003, 175-177.)

Taulukko 1. Oppimiseen vaikuttavat tekijät (Sarajärvi 2003, 175)

Oppimiseen yhteydessä olevat tekijät	Oppimista ohjaavat tekijät		
		Oppimisympäristön toimintamalli	Tietoperusta ja oma sisäinen näkemys
Vastuu	Hierarkkinen vastuu	Asiantuntijavastuu	Jaettu vastuu
Päätöksen teko	Autoritäärinen päätöksenteko	Systemaattinen päätöksenteko	Yhteinen päätöksenteko
Opiskelijan rooli	Ohjeiden mukainen toimija	Aktiivinen ja vastuullinen toimija	Tasa-arvoinen ja vastuullinen toimija

Nummenmaan (2003) mukaan ohjaus työharjoittelussa voidaan ensisijaisesti nähdä ohjaajan oman kokemuksen siirtämisenä opiskelijalle ammatillisten ohjauskeskustelujen avulla. Ohjauskeskusteluiden ilmapiirillä on vaikutuksia siihen, kuinka vaikutta-

vaa ohjaus on sekä millaiseksi ohjaajan ja opiskelijan välinen ohjaussuhde muodostuu. Hyväksyvän ilmapiirin voidaan katsoa koostuvan kunnioittamisesta, ohjattavaan keskittymisestä, epäkriittisestä ystävällisyydestä, aidosta kiinnostuneisuudesta, empaattisuudesta, inhimillisestä tasa-arvosta ja ymmärtämisen kautta välittyvästä tehokkaasta kommunikaatiosta (Liite1).

Kokemuksen siirtäminen voidaan nähdä myös tietynlaisena mestari-kisällimallina, jonka hyödyntäminen Peltolan (2014) tekemän pro gradu-tutkielman mukaan on sosiaali- ja terveystieteillä sekä sen sisällä varsinkin erityisosaamista vaativilla aloilla lähes ainoa keino saada uusia osaavia työntekijöitä alalle. Malli koettiin hyödylliseksi varsinkin opintojensa loppuvaiheessa oleville. Kokkinen, Rantanen-Väntsi ja Tuomola (2008) ovat tuoneet kirjassaan toisen samantyyllisen näkökulman työharjoitteluun ja ammatillisen kehittymisen seurantaan. Kirjassa kehitystä seurataan Dreyfusin & Dreyfusin viiden taitotasoa kuvaavan portaan kautta. Portaat ovat: noviisi, edistynyt aloittelija, pätevä työntekijä, taitava työntekijä ja asiantuntija. Ajatuksena on, että työharjoittelussa oleva opiskelija kykenee kehittymään työharjoittelunsa ohjaajan avulla täysin sääntöjen ja ohjeiden mukaan työskentelevästä ja ulkoapäin ohjautuvasta noviisista, kohti tietojaan ja taitojaan soveltavasti käyttävää ja joustavasti toimivaa asiantuntijaa. Vaikkakin on epätodellista ajatella, että työharjoittelun aikana kukaan voisi kehittyä asiantuntijaksi saakka, mutta laadukkaasti ohjattu työharjoittelu antaa sille hyvän pohjan.

4.3 Ohjaustyön taustalla vaikuttavat teoriat

Työharjoittelun ohjaajalla tulisi olla käsitys oman ohjauskäytännön taustalla vaikuttavasta teoriasta. Jokaisella työpaikalla on työtä ohjaava taustateoria, johon työ ja sen tekeminen pohjautuvat. Tämän lisäksi ohjaajan tulisi huomioida erilaiset opiskelijan ohjaamiseen liittyvät teoriat.

Teorian ja käytännön jäädessä irrallisiksi toisistaan, on olemassa suuri mahdollisuus, että opiskelijan teorian tiedämyksestä tulee harjoittelussa arvotonta. Ohjauskäytännön ja teorian niveltäessä yhteen, myös opiskelijan oppimisen ohjaaminen on vaikutta-

vampaa. Oppiminen ei ole pelkästään kokemuslähtöistä, vaan kokemukset täytyy reflektoida kääntää oppimiseksi opiskelijan oman persoonan ja niiden aineiden pohjalta jotka hän itse tuo tilanteeseen. Reflektoinnin tavoitteena on itsetiedostus, kun kokemukset saadaan työstettyä, rakentuu pohja uuden oppimiselle. (Ojanen 2006, 17.) Reflektoinnin apuna ja tukena toimii hyvin dialoginen vuorovaikutus työharjoitteluohjaajan kanssa, jolloin aktiiviset keskustelut voivat osaltaan parantaa opiskelijan omaa reflektointi osaamista.

Opiskelijan oppimisen ohjaaminen joka perustuu dialogiseen vuorovaikutukseen, mahdollistaa vastavuoroisen ja tasapainoisen ohjaussuhteen. Dialoginen vuorovaikutus antaa tilaa opiskelijalle tuoda omia ajatuksiaan ja ideoitaan työharjoittelun kulkuun sekä sisältöön. Tällöin oppimisen ohjaus on yhteinen prosessi, jossa molemmilla osapuolilla on mahdollisuus tulla kuulluksi ja tällä tavoin saavuttaa yhteisymmärrys harjoittelun tavoitteista ja sisällöstä. (Vänskä, Laitinen-Väänänen, Kettunen & Mäkelä 2011, 58-59.) Avoin dialogi mahdollistaa kokemusten työstämisen ja sitä kautta niistä oppimisen.

4.4 Ohjauksen merkitys kuntoutuksen ohjaaja opiskelijan työharjoittelussa

Kuntoutuksen ohjaaja opiskelijan osaamisalue painottuu voimakkaasti ohjaamiseen ja sen eri muotoihin. Toisin kuin esimerkiksi sairaanhoitajille erilaisten pistosten antamista tai katetrointia, ohjaamisosaamista ei voida opettaa ”kädestä pitäen”. Ohjaajuus on kokonaisvaltaista, eikä sitä voi rajata vain yksittäisiin tapahtumiin, kuten asiakastapaamiseen tai ryhmätilanteeseen.

Ohjaajuus pitää sisällään erilaisten asiakkaiden kohtaamista, vuorovaikutusta ja läsnäoloa. Ohjaustyössä työvälineenä toimii oma persoona, jonka vuoksi itsetuntemuksen harjoittamisen tärkeys korostuu. Ohjaajan pitää osata työskennellä asiakkaiden tunteiden lisäksi myös omien tunteidensa kanssa. On tärkeää osata tunnistaa, milloin kyseessä on omista aikaisemmista kokemuksista kumpuavat tunteet ja eritellä ne asiakkaan tunteista ja kokemuksista. Ohjaajalla tulee olla hyvät vuorovaikutustaidot, joiden avulla selviää erilaisista, yllättävistä tai hankalistakin tilanteista (Kalliola, Kurki,

Salmi & Tamminen-Vesterbacka 2010, 9, 72-76.) Onnistunut ja oikeanlainen ohjaus, joka haastaa opiskelijaa itsereflektointiin mahdollistaa parhaimmillaan opiskelijan ammatillisen kasvun.

5 Opinnäytetyön tavoitteet, tarkoitus ja kysymykset

Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää työharjoittelupaikkojen työntekijöiden omia kokemuksia kuntoutuksen ohjaaja opiskelijan oppimisen ohjaamisesta. Työn tarkoituksena oli, että opinnäytetyön kautta saatua tietoa voidaan käyttää apuna kuntoutuksen ohjaaja opiskelijoiden työharjoitteluiden ohjaamisen kehittämisessä.

Tutkimuskysymykset olivat:

1. Miten kuntoutuksen ohjaaja opiskelijan oppimista ohjataan työharjoitteluissa ja millaisia ohjauskokemuksia työharjoittelunohjaajilla on kuntoutuksen ohjaaja opiskelijan ohjauksesta?
2. Mitkä käytännöt ovat toimivia, missä on puutteita ja millä tavoin ohjausta voidaan kehittää?

6 Opinnäytetyön toteutus ja tulokset

6.1 Opinnäytetyön lähtökohta ja prosessin eteneminen

Tutkimuksen lähtökohtana oli selvittää, minkälaisia kokemuksia kuntoutuksen ohjaaja opiskelijoiden työharjoittelupaikka ohjaajilla on kuntoutuksen ohjaaja opiskelijoiden ohjaamisesta.

Opinnäytetyön suunnittelu alkoi tammikuussa 2017, suorittamani työharjoittelun jälkeen, jossa nousi esille opiskelijan ohjaamiseen liittyvät haasteet. Opinnäytetyön prosessi (liite2) alkoi aiheen rajaamisella opiskelijan oppimisen ohjaamisesta työharjoittelussa, kuntoutuksen ohjaaja opiskelijan oppimisen ohjaamiseen työharjoittelussa. Aiheen rajaaminen ja täsmentäminen olivat tarpeellisia, koska aihe olisi muuten ollut liian laaja. Tutkimuksen tarkoituksena oli että, sen avulla saataisiin mahdollisimman

spesifiä tietoa valittuun aiheeseen liittyen. Aiheen rajaamisen jälkeen, prosessi jatkui käsitekartan muodostamisella ja sopivien hakusanojen testaamisella Finto asiasanasanastoa apuna käyttäen.

Opinnäytetyöhön sopivaa lähdeaineistoa etsittiin hyödyntäen Jyväskylän ammattikorkeakoulun kirjaston sosiaali- ja terveystieteiden sekä oppimisen ohjaamisen tietolähteitä, JANET-tietokantaa sekä Jyväskylän yliopiston kirjaston ja Keski-Kirjaston tietokantoja. Hakukoneina käytettiin myös Googlen ja Google scholar tietokantoja. Tiedonhaun alussa kokeiltiin laajasti eri asiasanoina: kuntoutuksen ohjaaja, oppimisen ohjaaminen, opiskelijan ohjaus, työharjoittelu, työssä oppiminen, ammattitaitoa edistävä harjoittelu, oppiminen, ohjaaminen, ohjauksen laatu, harjoittelun ohjaaja, ohjausprosessi ja ohjausosaaminen. Aineistoa etsittäessä aikajana rajattiin ensin käsitteeseen viimeisten kymmenen vuoden aikana julkaistu materiaali. Aikajanaa jouduttiin pidentämään, sillä aiheeseen liittyvää aineistoa ei ollut paljon saatavilla ja hyvää aineistoa oli julkaistu myös vuosina 2005 ja 2006. Opinnäytetyön teoreettisen viitekehityksen muodostivat asiasanat kuntoutuksen ohjaaja, oppimisen ohjaus ja työharjoittelu.

Aiheesta löytyneen lähdekirjallisuuden pohjalta luotiin kysely (liite3), jonka kysymyksen aseteltiin valmiiden teemojen alle. Kysely tehtiin Webropol-kyselytyökalun avulla ja se testattiin yhdellä ammatillisen kuntoutuksen kentällä työskentelevällä työntekijällä. Linkki kyselyyn lähetettiin lopulliselle kohderyhmälle sähköisenä sähköpostin välityksellä, jonka mukana oli lyhyt saatekirje (liite4).

Kyselyn tulokset tulostettiin paperille ja avoimien kysymysten vastaukset teemoiteltiin koodaamalla eli käsin päälle viivaamalla samankaltaiset vastaukset eri värien avulla, käyttämällä korostustuseja. Kysymyksestä riippuen vastauksista etsittiin joko samankaltaisuuksia tai eroavaisuuksia, kuitenkin muistaen mikä on oleellista tutkimukselle. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.)

6.2 Opinnäytetyön kohderyhmä

Tutkimusjoukko ja otos olivat 40 ohjaajaa, joista kyselyyn vastasi 11, jolloin vastausprosentiksi tuli 27,5%. Tutkimuksen kohderyhmänä oli kuntoutuksen ohjaaja AMK

opiskelijoiden työharjoitteluja ohjaavat työntekijät. Nämä työntekijät voivat työskennellä kuntoutuksen eri sektoreilla: lääkinnällistä, sosiaalista, ammatillista tai kasvatuksellista kuntoutusta toteuttavilla työpaikoilla. Työharjoittelupaikkojen tiedot kyseilyiden lähettämistä varten kerättiin JAMK:in työtilassa olevasta työharjoittelukansiossa sekä opinnäytetyön sisällönohjaajalta.

6.3 Opinnäytetyön menetelmät

Tämä opinnäytetyö toteutettiin laadullisena eli kvalitatiivisena tutkimuksena, jolla pyrittiin tutkimaan kuntoutuksen ohjaaja opiskelijan oppimisen ohjaamiseen työharjoittelussa liittyvää ilmiötä työharjoittelupaikkojen näkökulmasta.

Menetelmäksi valikoitui laadullinen tutkimus, koska kyseisessä menetelmässä on kyse arvoituksen ratkaisemisesta ja sen avulla voidaan pyrkiä ymmärtämään ja selittämään tutkimuksen kohteena olevaa ilmiötä. Laadullisen tutkimuksen tunnusmerkit ovat aineistonkeruumenetelmä, tutkittavien näkökulma, harkinnanvarainen tai teoreettinen otanta, aineiston laadullisiduktiivinen otanta, hypoteesittomuus, tutkimuksen tyyli ja tulosten esitystapa, tutkijan asema sekä narratiivisuus. Laadulliseen tutkimukseen on otettu vaikutteita monesta eri ajattelusuunnasta ja tutkimustraditioista kuten esimerkiksi hermeneutiikka, fenomenologia ja analyyttinen kielifilosofia. (Erola & Suoranta 2005, 15.) Tuomi & Sarajärven (2009, 20) mukaan eräs laadullisen tutkimuksen kulmakivistä on havaintojen teoriapitoisuus, joka tarkoittaa sitä, että yksilön käsitys tutkittavasta ilmiöstä, tutkittavalle ilmiölle annettava merkitys ja välineet joita tutkimuksessa käytetään vaikuttavat tutkimuksen tuloksiin.

Aineistonkeruumenetelmänä käytettiin kyselyä. Kysely oli nimetön, se toteutettiin Webropol-kyselytyökalun avulla ja lähetettiin sähköisesti opinnäytetyön tekijän outlook-sähköpostin välityksellä kohderyhmään kuuluville henkilöille. Kyselyyn kysymykset poimittiin aiheesta jo kirjoitetun teorian pohjalta ja kysely koostui suljetuista sekä avoimista kysymyksistä. Avoimet kysymykset mahdollistivat vastaajien omien näkemysten ja mielipiteiden esiin tuomisen sekä niiden avulla he kykenivät tarkentamaan antamansa kyllä/ei vastauksen merkitystä. Kaikkiin

kysymyksiin oli pakko vastata, jotta pääsi siirtymään kyselyssä eteenpäin. Kyselyn tuottama aineisto oli ilmiasultaan suurimmaksi osaksi tekstiä, joka analysoitiin ja pelkistettiin sisällönanalyysin avulla. Pelkistämällä tässä opinnäytetyössä tarkoitetaan sitä, että aineistoa tarkasteltaessa kiinnitetään huomiota vain siihen mikä on kysymyksen asettelun ja viitekehysten kannalta olennaista (Alasuutari 2011, 40).

Sisällönanalyysinä käytettiin sovelletusti teoriaohjaavaa analyysia, joka mahdollistaa aineistolähtöisen työskentelyn aineiston analysoinnin alkuvaiheessa, mutta loppuvaiheessa löydökset on mahdollista sitoa jo tiedossa olevaan teoriaan. Tämä analysointi menetelmä antaa tutkijalle vapaammat kädet yhdistellä aineistoa ja teoriaa toisiinsa. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 97.)

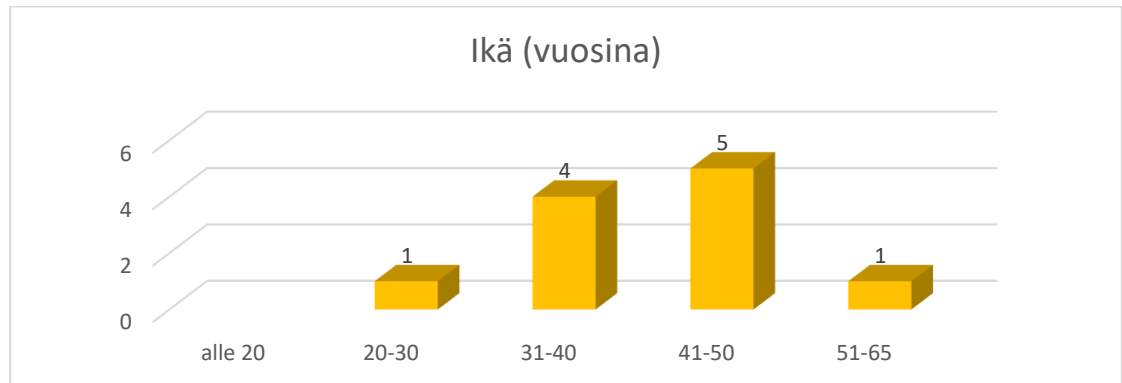
Kysely laadittiin jo valmiiksi teorian pohjalta ja kysymykset aseteltiin valmiiden teemojen alle, joka helpotti lopullista tulosten analysointia. Eskolan & Suorannan (2005) mukaan teemoittelu analysointitapana sopii parhaiten käytännöllisen ongelman ratkaisuun ja näin ollen mahdollistaa tutkimusongelman kannalta olennaisen tiedon poimimisen kyselyn vastauksista. Teorian ja empirian tulee olla vuorovaikutuksessa, jotta teemoittelu onnistuu, varsinkin jos tutkimusongelmaa pyritään valaisemaan irrotettujen sitaattien avulla. Tuloksia tuotiin esille myös teemoista irroitettujen sitaattien avulla. Teemojen mukaan aineistosta irrotetut sitaatit voivat olla mielenkiintoisia ja laadullisen aineiston analysointi saatetaan jättää usein sitaattikokoelmaksi, kuten Saaranen-Kauppinen & Puusniekka (2006) kirjoittaa, sitaattien tarpeellisuus tulee miettiä tarkkaan. Tutkimusraportin ei tulisi olla pelkästään kokoelma erilaisia sitaatteja vaan sitaattien tulisi toimia havainnollistavina esimerkkeinä ja tukea tutkimuksen taustalla olevaa aineistoa.

6.4 Tutkimuskyselyn tulokset

Kysely piti sisällään neljä eri teemaista kysymyspatteristoa: vastaajatiedot, kuntoutuksen ohjaaja AMK koulutuksen tunnettavuus, opiskelijan harjoittelun ja oppimisen ohjaus työpaikallasi sekä oppilaitoksen ja harjoittelupaikan yhteistyö. Kyselyyn vastasi 11 (n=11) opinnäytetyön tutkimuksen kohderyhmään kuuluvaa kuntoutuksen

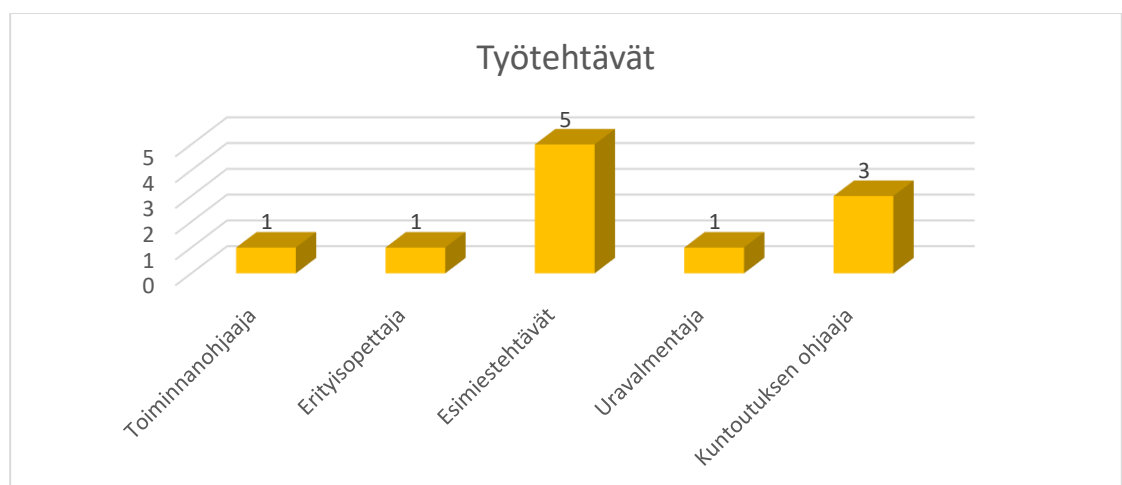
kentällä työskentelevää työntekijää, joilla kaikilla oli kokemusta kuntoutuksen ohjaaja AMK opiskelijan työharjoittelun ohjauksesta.

6.4.1 Vastaajatiedot

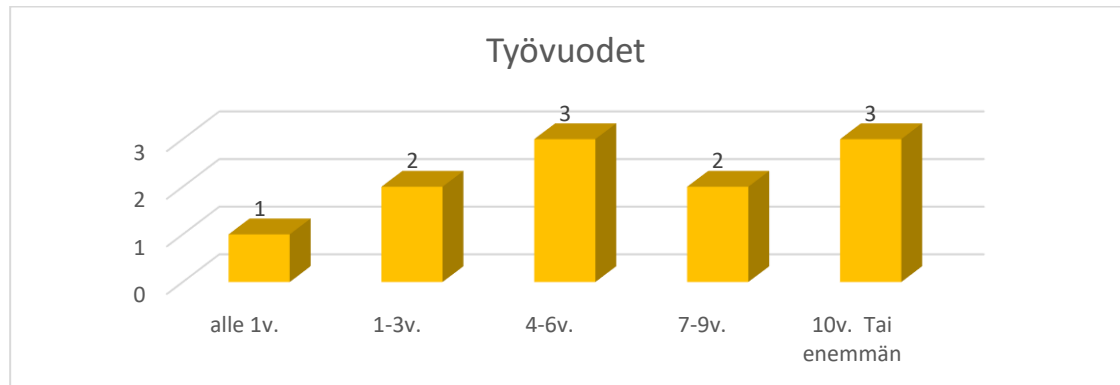
Kuvio 1. Vastaajien ikä.

Kyselyyn vastanneiden (n=11) ikä jakautui niin, että alle 20-vuotiaita vastaajia ei ollut ollenkaan (0%), yksi (9,1%) vastaajista sijoittui 20-30 vuotiaisiin, neljä (36,4%) vastaajista oli 31-40 vuotiaita, viisi (45,4%) 41-50 vuotiaita ja yksi (9,1%) sijoittui 51-65 vuotiaisiin.

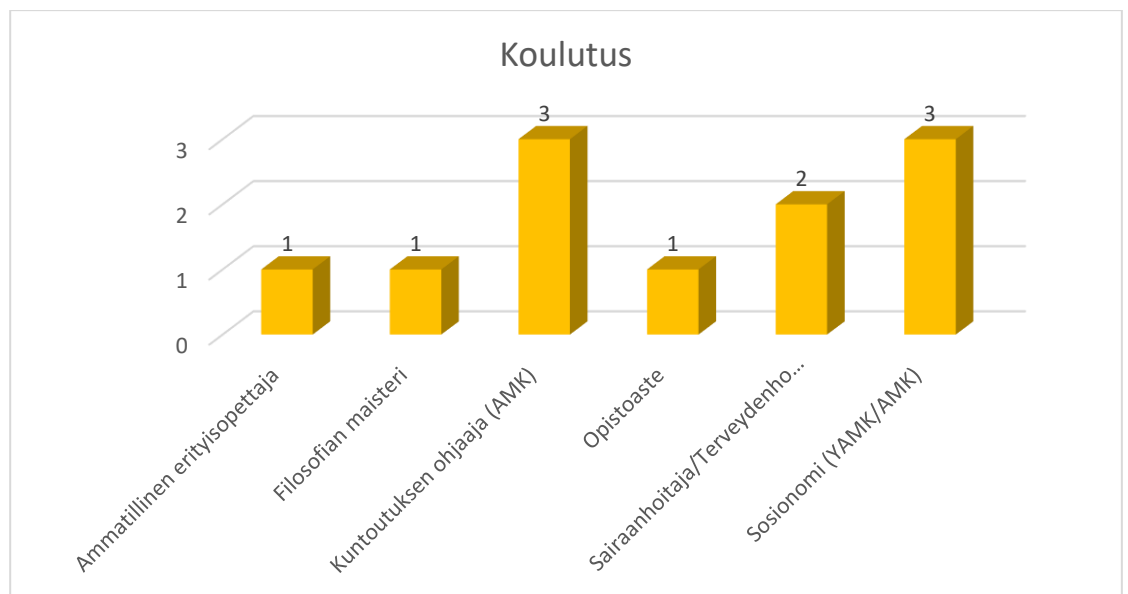
Kuvio 2. Vastaajien työtehtävät.

Kyselyyn vastanneiden työtehtäviin kuuluivat esimiestehtävät (45,4%), joihin kuului hallintoon liittyviä tehtäviä, raportointia, kehittämistä sekä verkostoyhteistyötä. Lisäksi vastaajien työtehtäviä oli toiminnanohjaaja mielenterveysyhdistyksessä (9,1%), erityisopettaja (9,1%), uravalmentaja (9,1%) ja kuntoutuksen ohjaaja (27,3%).

Kuvio 3. Vastaajien työvuodet nykyisessä työssä.

Kysyttäessä kuinka kauan vastaaja oli työskennellyt nykyisessä työssään, tulokset olivat: yksi (9,1%) vastaajista oli työskennellyt alle vuoden, kaksi (18,2%) 1-3 vuotta, kolme (27,3%) 4-6 vuotta, kaksi (18,2%) 7-9 vuotta ja kolme (27,3%) 10 vuotta tai enemmän.

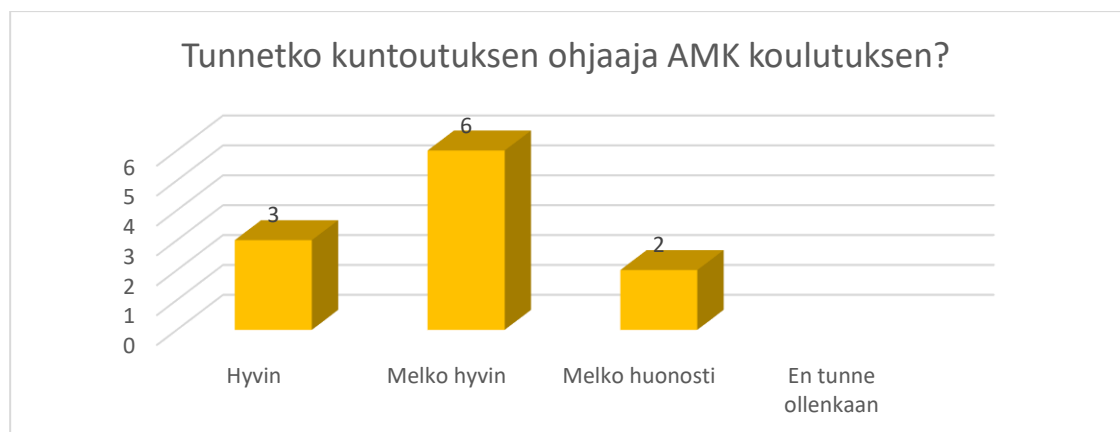

Kuvio 4. Vastaajien koulutus.

Kyselyyn vastanneiden koulutuksia oli: ammatillinen erityisopettaja (9,1%), filosofian maisteri (9,1%), kuntoutuksen ohjaaja (AMK) (27,3%), opistoaste (9,1%), sairaanhoitaja-terveydenhoitaja (9,1%), terveydenhoitaja (9,1%), sosionomi (YAMK) (9,1%) ja sosionomi (AMK) (18,2%).

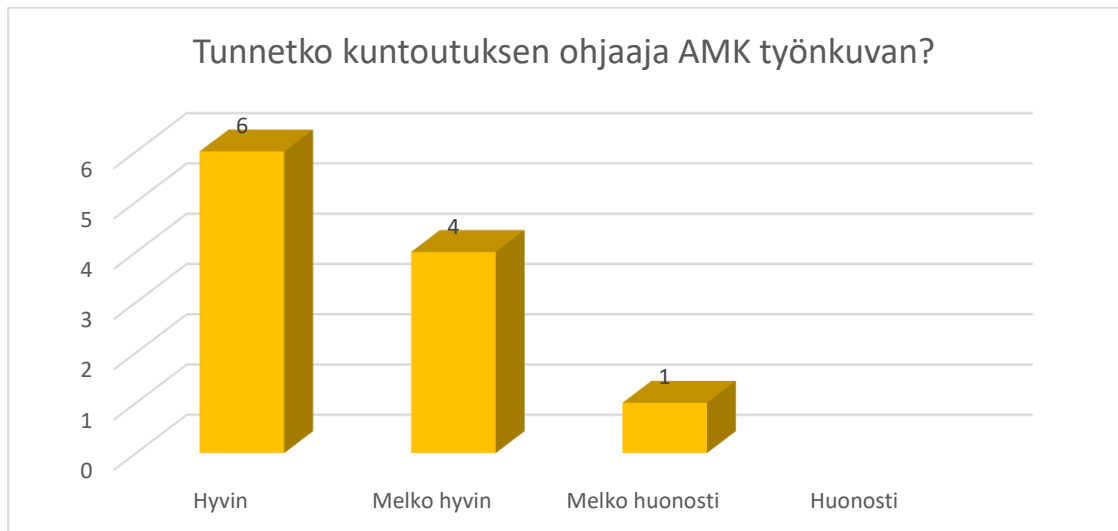
6.4.2 Kuntoutuksen ohjaaja AMK koulutuksen tunnettavuus

Kyselyn toinen osio piti sisällään neljä kysymystä liittyen kuntoutuksen ohjaaja (AMK) koulutuksen tunnettavuuteen. Kysymykset olivat sekä suljettuja että avoimia, kaikkiin kysymyksiin oli pakko vastata, jotta pääsi kyselyssä eteenpäin. Kysymyksillä korotettiin koulutuksen ja kuntoutuksen ohjaajan työnkuvan tunnettavuutta sekä työharjoitteluun liittyvien tavoitteiden selkeyttä.

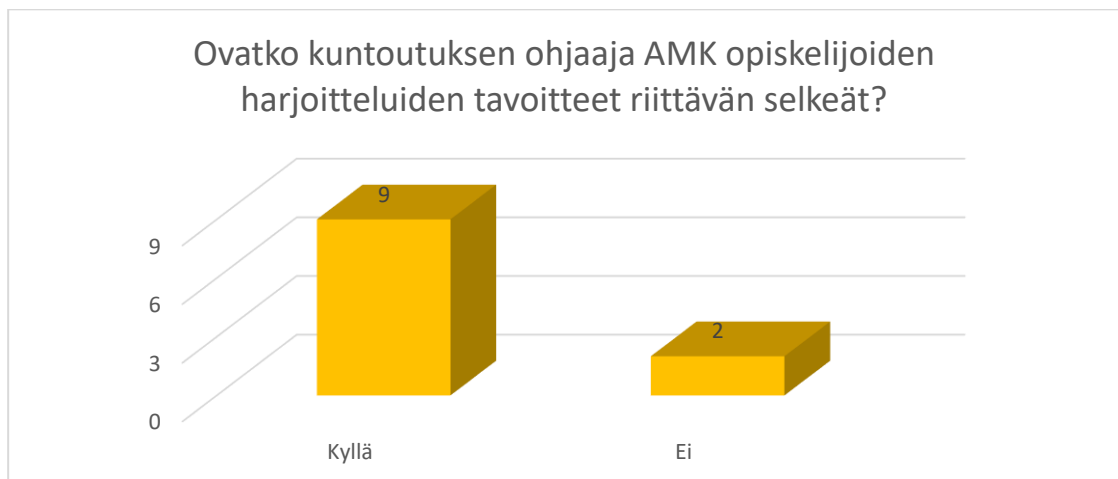
Kuvio 5. Kuntoutuksen ohjaaja AMK koulutuksen tunnettavuus.

Kuntoutuksen ohjaaja AMK koulutuksen tunnettavuudesta kysyttäessä, vastaajista kolme (27,3%) koki tuntevansa koulutuksen hyvin, kuusi (54,5%) melko hyvin, kaksi (18,2%) melko huonosti ja vastausvaihtoehto en tunne ollenkaan, ei saanut yhtään vastausta (0%).

Kuvio 6. Kuntoutuksen ohjaaja AMK työnkuvan tunnettavuus.

Kuntoutuksen ohjaaja AMK työnkuvan tunnettavuudesta kysyttäessä vastaajista kuusi (54,5%) vastasi tuntevansa työnkuvan hyvin, neljä (36,4%) melko hyvin, yksi (9,1%) melko huonosti ja en tunne ollenkaan vaihtoehto ei saanut yhtään (0%) vastauksia.

Kuvio 7. Harjoitteluiden tavoitteiden selkeys.

Kysymykseen kuntoutuksen ohjaaja AMK tavoitteiden selkeydestä vastaajista suurin osa (81,8%) oli sitä mieltä, että tavoitteet ovat riittävän selkeät. Vastaajista kaksi (18,2%) vastasi, että eivät ole.

Vastauksia oli myös mahdollista perustella, perusteluita tuli yhteensä neljä, kaksi kyllä-vastauksiin ja kaksi ei-vastauksiin. Molempien vastausten perusteluissa tavoitteet nähtiin liian laajoina kokonaisuuksina:

”MUTTA aivan liian laajat ja vaativat, ei ole realistista harjoittelun aikana kaikkia asioita käsitellä”

”Liian laajoja kokonaisuuksia, joiden toteutuminen esim.11viikon aikana epärealistinen.”

Molempien vaihtoehtojen vastauksissa huomioitiin myös opiskelijan omien tavoitteiden rooli sekä työpaikan rooli tavoitteiden asettelussa:

”Lisäksi tulee tietenkin vielä opiskelijat omat tavoitteet harjoittelulle ja oppimiselle, joka sekin on tärkeä ja tulee huomioida harjoittelussa.”

”Yleiset tavoitteet asettavat raamit harjoittelulle, käytännössä tavoitteet voi laatia vasta, kun on tiedossa mitä missäkin työpaikassa on mahdollista tehdä

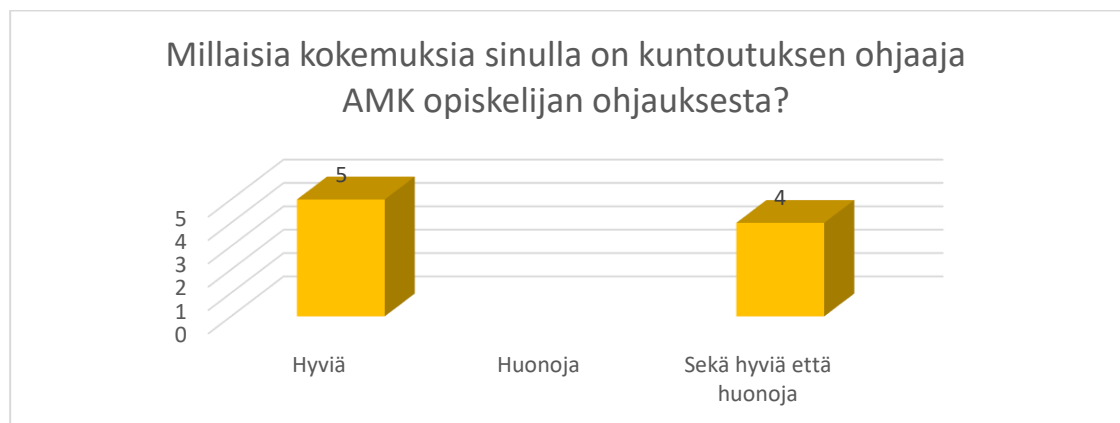

Kuvio 8. Ymmärtääkö opiskelija itse tavoitteensa.

Kysyttäessä ymmärtääkö Kuntoutuksen ohjaaja AMK opiskelija harjoittelunsa tavoitteet harjoitteluun tullessaan, kolme (27,3%) vastaajaa oli sitä mieltä, että ymmärtää ja kahdeksan (72,7%) vastaajaa sitä mieltä, että joskus kyllä ja joskus ei.

6.4.3 Opiskelijan harjoittelun ja oppimisen ohjaus työpaikallasi

Kyselyn kolmas osio piti sisällään kysymyksiä liittyen siihen, millaisia työntekijöiden omat ohjauskokemukset ovat kuntoutuksen ohjaaja AMK opiskelijoiden työharjoittelussa. Kysymyksillä kartoitettiin myös, minkälaisia mahdollisuuksia ja tapoja työntekijöillä ja työpaikoilla on harjoittelun suunnitteluun, perehdytykseen ja opiskelijan esittelyyn työryhmälle. Lisäksi kartoitettiin kuinka opittu teoria ja käytäntö työharjoittelun aikana yhdistyvät, kuinka harjoittelun etenemistä ja tavoitteiden saavuttamista seurataan sekä kuinka tietoinen työntekijä itse on oman työnsä taustalla vaikuttavasta teoriasta.

Kuvio 9. Millaisia kokemuksia Kuntoutuksen ohjaaja AMK ohjauksesta.

Avoimeen kysymykseen millaisia kokemuksia työntekijöillä on kuntoutuksen ohjaaja AMK opiskelija ohjauksesta, viisi (45,5%) vastaajaa kertoi kokemuksiansa olevan pelkästään hyviä ja neljä (36,4%) vastaajaa kertoi kokemusten olevan sekä hyviä että huonoja. Kenenkään mielestä kokemukset eivät olleet pelkästään huonoja.

Avoimista vastauksista tuli ilmi, että opiskelijan omalla motivaatiolla, innokkuudella, oma-aloitteisuudella ja lähtötasolla on iso merkitys työharjoittelussa.

”Opiskelija oli oma-aloitteinen ja oli motivoitunut oppimaan, mikä teki yhteistyöstä helppoa.”

”Opiskelijan lähtötasolla on suuri vaikutus, onko työelämäkokemusta ennestään ja onko aikaisempaa koulutusta vai ei.”

Haasteellisena asiana koettiin opiskelijan puutteelliset työelämävalmiudet tai jos opiskelijalla ei ole kunnollista kosketuspintaa todelliseen työelämään.

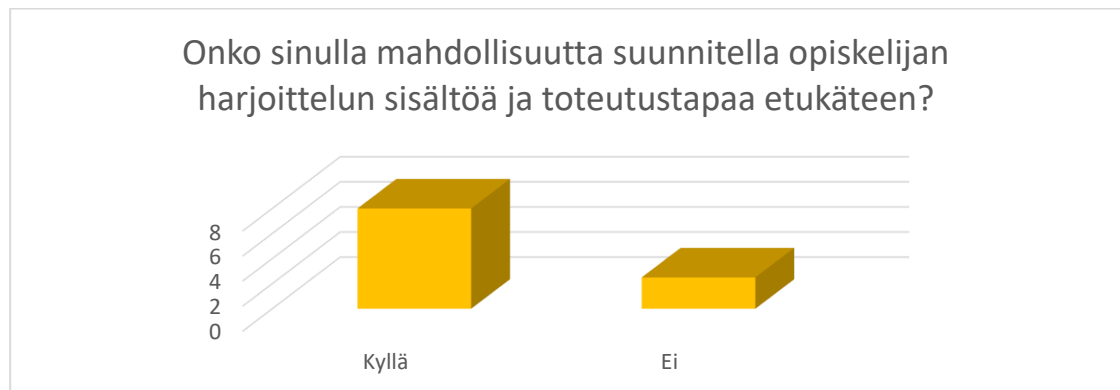
”Varsinkin suoraan lukiosta tulleiden opiskelijoiden kohdalla työelämävalmiuksien opettelu ja kehittäminen ennen harjoitteluita on erittäin tärkeää.”

”Valitettavasti löytyy myös opiskelijoita, joilla ei tunnu olevan suurtakaan kosketuspintaa todelliseen työelämään”

Työntekijät kokivat opiskelijan ohjauksesta olevan myös itselleen hyötyä:

”Ohjaus oli antoisaa myös siksi, että pysähdyin itsekini pohtimaan tavoitteisiin kuuluneita asioita omassa työssäni. Opiskelijan kanssa käytyjen hyvien keskustelujen myötä sain myös opiskelijalta uusia näkökulmia.”

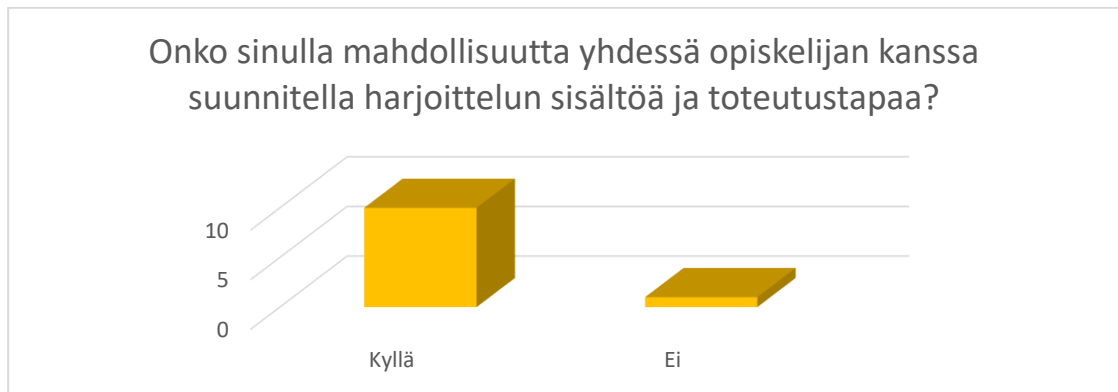
”Opiskelijan ohjaus on usein hyödyllistä ohjaajallekin, tulee tarkasteltua omaa toimintaa eri näkökulmasta”

Kuvio 10. Mahdollisuus suunnitella harjoittelua etukäteen.

Vastaajista kahdeksalla (72,7%) on mahdollisuus suunnitella työharjoittelun sisältöä sekä toteutustapaa etukäteen ja kolmella (27,3%) ei.

Vastaajien oli mahdollista tarkentaa kyllä vastaustaan miten-kysymykseen vastaamalla. Opiskelijoiden työharjoittelua kaksi (18,2%) vastaajista kertoi suunnittelevansa koko työyhteisön kanssa ja kaksi (18,2%) vastaajista tapaa opiskelijaa jo ennen työharjoittelun alkua. Työharjoittelua suunnitellaan miettimällä etukäteen mahdollisia työtehtäviä ja nimeämällä vastuuhenkilöt valmiiksi.

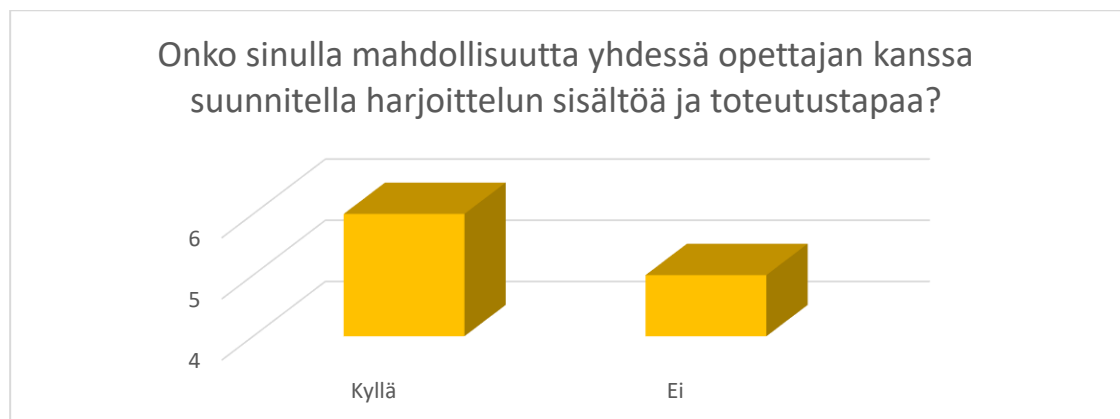

Kuvio 11. Mahdollisuus suunnitella harjoittelua opiskelijan kanssa.

Vastaajista kymmenellä (90,9%) oli mahdollisuus suunnitella opiskelijan kanssa yhdessä työharjoittelun sisältöä ja toteutustapaa.

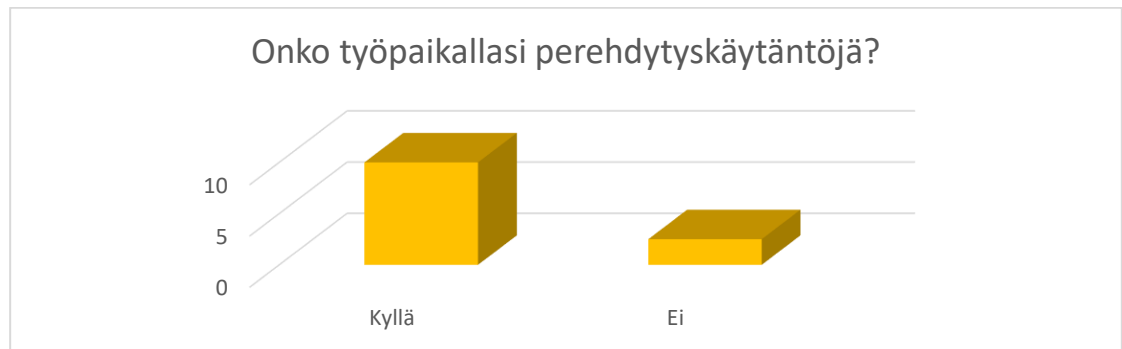
Vastaajilla oli mahdollisuus täydentää kyllä vastaustaan avoimella, miten- vastauksella. Näissä vastauksissa korostui opiskelijan omat toiveet, tavoitteet ja tarpeet.

”Opiskelijan kanssa keskustellaan hänen tavoitteistaan ja toiveistaan, sekä kuinka niihin päästään mahdollisimman hyvin. Harjoittelun sisältöä voidaan muokata tarvittaessa vielä harjoittelun aikanakin.”

Kuvio 12. Mahdollisuus suunnitella harjoittelua opettajan kanssa.

Vastaajista kuudella (54,5%) oli mahdollisuus suunnitella opettajan kanssa harjoittelun sisältöä ja toteutustapaa, kun taas viidellä (45,5%) ei. Opettajan kanssa käytiin avulla.

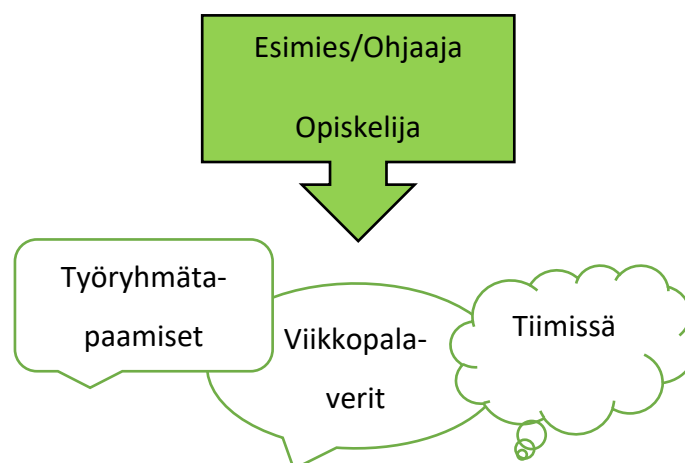

Kuvio 13. Perehdytyskäytännöt.

Kysyttäessä perehdytyskäytännöistä työpaikoilla, vastaajista kymmenen (90,9%) vastasi, että heidän työpaikoillaan on perehdytyskäytännöt.

Kysymykseen, miten opiskelijan perehdytys käytännössä tapahtuu, vastaajat vastasivat työpaikoilla olevan yleiset perehdytyskäytännöt, kahdessa vastauksessa esiin tuli, että perehdytykseen osallistuu myös esimies. Kirjallisia perehdytysmateriaaleja tai lomakkeita oli kolmella vastaajista. Yhdessä vastauksessa nostettiin erikseen esille työturvallisuutta vaativat asiat ja niihin perehdyttäminen heti ensimmäiseksi.

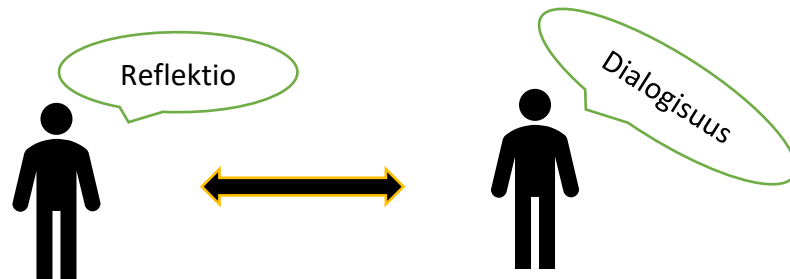
Seuraavalla kysymyksellä haluttiin selvittää, kuinka opiskelija esitellään työyhteisölle. Kaksi (18,2%) vastaajista kertoi, että opiskelija esitellään jo ennen työharjoittelun alkua. Vastauksissa nousi esille viikkopalaverit ja työryhmätapaamiset, jossa opiskelija esitellään ja/tai opiskelija esittelee itsensä koko työyhteisölle.

Kuvio 14. Opiskelijan esittely työyhteisölle.

Yhdessä (9,1%) vastauksessa tuli esille, että vastuu esittelystä oli kokonaan opiskelijalla itsellään.

”opiskelija esitteli itse itsenä aina tavatessaan uusia työyhteisön työntekijöitä”

Kuvio 15. Miten käytännöntyön ja opiskelijan oppiman teorian yhdistäminen toteutuu harjoittelun aikana?

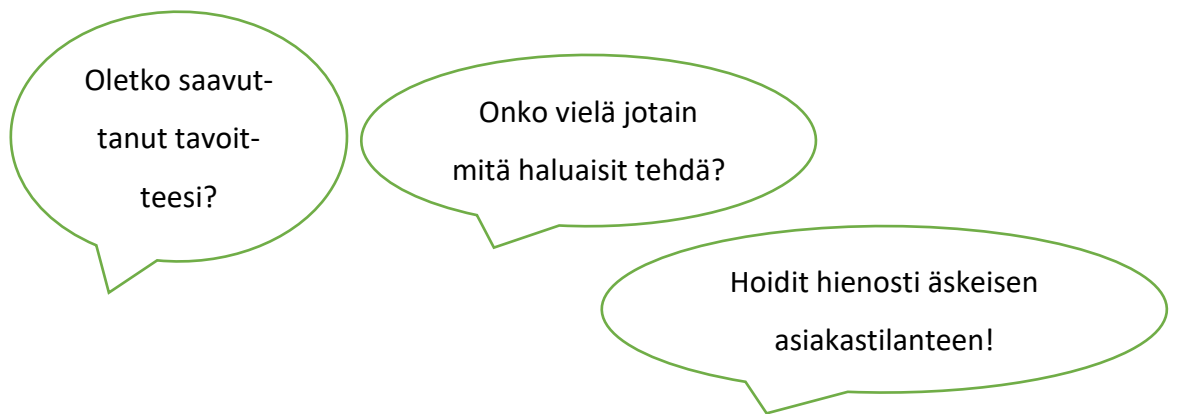
Kysyttäessä käytännön työn ja teorian yhdistämisestä harjoittelun aikana, yli puolessa (54,5%) avoimista vastauksista tuli esille, että ohjaajat pyrkivät keskustellen auttamaan opiskelijaa yhdistämään teorian ja käytännön työharjoittelun aikana. Opiskelijoita myös kannustetaan refleктоimaan oppimiaan asioita ja tilanteita joissa ovat olleet mukana, niin yksin kuin yhdessä työharjoittelun ohjaajan kanssa.

”käymme runsaasti keskusteluja ja pyrimme yhdistämään teoriaa käytäntöön. Ohjaan opiskelijaa tekemään kriittistäkin itsereflektionia, koska sen avulla hänelle muotoutuu vähitellen oma ammatti-identiteetti.”

Teorian käytäntöön yhdistämisen osaaminen nähdään myös yksilöllisenä, jossa toiset opiskelijat onnistuvat helpommin ja toiset taas tarvitsevat enemmän tukea.

”on opiskelijasta kiinni kuinka hyvin osaa soveltaa teoriaa tekemäänsä käytännön työhön, joku siinä onnistuu ja osaa peilata teoriaa, osa ei.”

”Monesti on haastavaa selittää opiskelijalle, ettei yhden totuuden mallia ole olemassa.”

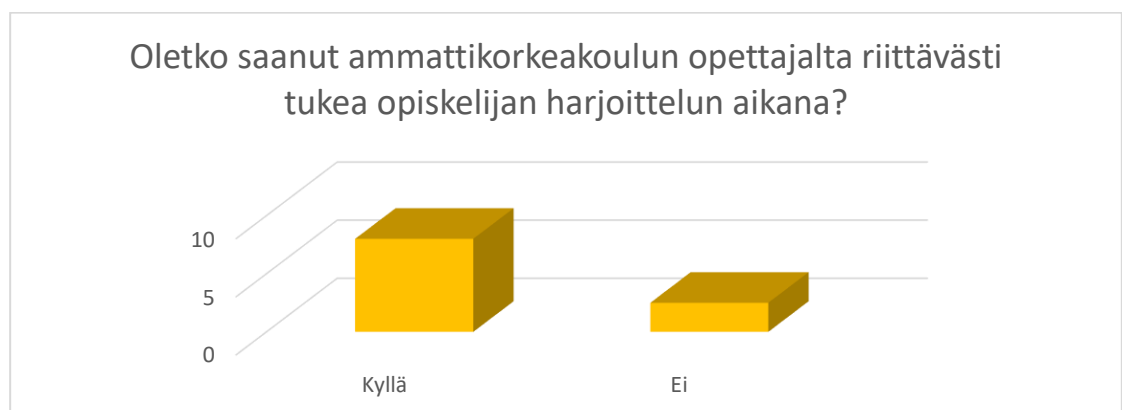

Kuvio 16. Kuinka opiskelijan työharjoittelun edistymistä ja tavoitteiden täyttymistä seurataan.

Vastaajista yli puolet (54,5%) kertoi säännöllisin väliajoin keskustelujen avulla seuraavansa harjoittelun edistymistä ja tavoitteiden täyttymistä. Muina keinoina nähtiin väliarviointikeskustelu opettajan kanssa ja säännöllinen palautteen antaminen.

Kysyttäessä miten tietoinen olet oman (ohjaus)työsi taustalla vaikuttavista teorioista, suurin osa (72,7%) vastaajista kokivat olevansa joko hyvin tai melko tietoisia oman työnsä taustalla vaikuttavista teorioista.

6.4.4 Oppilaitoksen ja harjoittelupaikan yhteistyö

Kuvio 17. Harjoittelun aikainen tuki.

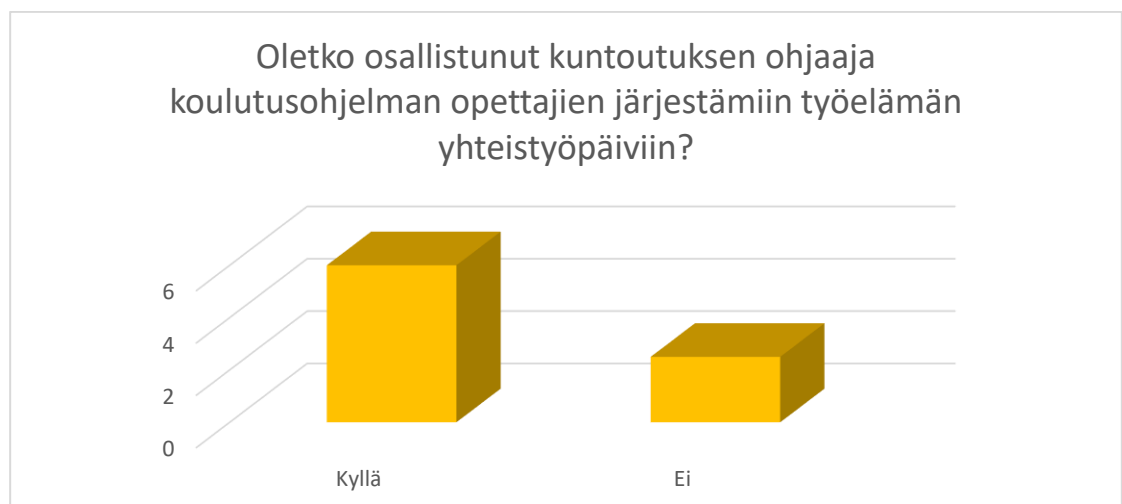
Vastanneista suurin osa (63,6%) koki saaneensa riittävästi tukea ammattikorkeakoulun opettajilta, kolme (27,3%) vastaajaa oli sitä mieltä, että tukea ei ole ollut riittävästi.

Työharjoittelun ohjaajat kaipaivat tukea tilanteissa, jotka liittyvät opiskelijan harjoittelun etenemiseen tai työharjoittelupaikan soveltuvuuteen. Myös harjoittelua edeltävät toimet kuten työharjoittelun tavoitteiden avaaminen, työharjoittelupaikkojen valikoinnin ohjaus tai työelämänpelissäntöihin tutustuminen nostettiin esille. Yksi (9,1%) vastaajista koki olevansa yksin opiskelijoiden ohjaamisen kanssa.

”Etukäteen pitäisi tarkemmin valikoida työpaikkoihin opiskelijat, jokaisella on vahvuudet johonkin työhön, kaikilla ei ole vahvuuksia kaikkeen.”

”osalle opiskelijoista on työelämän pelisäännöt vielä täysin vieraita ja näihin olisi hyvä panostaa myös koulun kautta.”

”opettajan tuki ja saavutettavuus erityisesti opiskelijalle tärkeää. Esimerkiksi harjoittelun yleisiä tavoitteita olisi hyvä avata jo ennen harjoittelupaikkaan tuloa.”

Kuvio 18. Osallistuminen työelämän yhteistyöpäiviin.

Vastaajista kuusi (54,5%) on joskus osallistunut yhteistyöpäiviin ja viisi (45,5%) ei.

7 Johtopäätökset ja pohdinta

Opinnäytetyön tutkimuskysymykset olivat: Miten kuntoutuksen ohjaaja opiskelijan oppimista ohjataan työharjoitteluissa ja millaisia ohjauskokemuksia työharjoittelunohjaajilla on kuntoutuksen ohjaaja opiskelijan ohjauksesta? Sekä mitkä käytännöt ovat toimivia, missä on puutteita ja millä tavoin ohjausta voidaan kehittää? Kyselyn avulla tutkimuskysymyksiin saatiin vastauksia monesta eri näkökulmasta, lisäksi avoimet vastaukset olivat tietoa antavia ja hyvin perusteltuja.

Kysymykseen miten kuntoutuksen ohjaaja opiskelijan oppimista ohjataan, suurin osa vastaajista kertoi hyödyntävänsä ohjauksen apuna ohjauskeskusteluja ja kannustavat opiskelijaa itsereflektoimalla käymään läpi oppimiaan asioita. Kuten Vänskä, Laitinen-Väänänen, Kettunen & Mäkelä (2011) ovat tuoneet esille, juurikin dialogiin perustuva ohjaussuhde mahdollistaa parhaan oppimistuloksen. Ja taas onnistunut dialoginen ohjaussuhde antaa hyvän pohjan itsereflektointille ja siinä kehittymiselle. Osa opiskelijoista omaa jo valmiiksi osaamista itsereflektointiin, kun taas osa tarvitsee siinä enemmän ohjausta. Tämä taas tuo lisähaastetta työharjoittelun ohjaajille, toisaalta kuitenkin osa vastaajista koki opiskelijan ohjauksen antoisana kokemuksena, jonka avulla he pystyivät tarkastelemaan myös omaa työskentelyään.

Ohjauskokemukset ovat olleet kyselyyn vastanneiden kertoman mukaan suurimmaksi osaksi hyviä. Vastaajat nostivat esille opiskelijan oman motivaation, innokkuuden, oma-aloitteisuuden ja lähtötason merkityksen työharjoittelun onnistumiselle. Kuten myös tulee huomioida opiskelijan oma vastuu oppimisestaan ja ymmärryksestä sitä kohtaan, ettei hän ole vain ulkoapäin tulevan tiedon vastaanottaja. Opiskelijan rooli työharjoittelussa on aktiivisempi kuin kouluympäristössä tapahtuvassa oppimisessa. (Kokkinen, Rantanen-Väntsi, Tuomola 2008, 98-99.) Tavoitteiden täyttymistä seurattiin säännöllisin keskusteluin ja opettajan kanssa yhdessä käytyjen arviointikeskustelujen avulla.

Toimivia käytäntöjä kyselyyn vastanneiden mukaan ovat perehdytyskäytännöt, jotka suurimmassa osassa vastauksia olivat työntekijöille ja opiskelijoille samanlaiset. Opinnäytetyön tekijän oman kokemuksen mukaan kuitenkin opiskelijan oma aktiivisuus näyttelee isoa osaa eri työpaikkojen perehdytyskäytännöissä. Työpaikoilla olisi hyvä

olla joku perehdytyksestä vastaava henkilö, joka ottaisi vastuun asiasta. Joskus saat-
taa nimittäin käydä niin että opiskelija jää ilman kunnollista perehdytystä vain sen
vuoksi, ettei vastuuhenkilöä ole ja työntekijät olettavat, että opiskelija on perehdy-
tetty jonkun toimesta. Perehdytyskäytännöt ovat kuitenkin iso osa työturvallisuutta,
joten niiden laiminlyöminen tuo uhkaa niin työntekijä, opiskelijan kuin asiakkaidenkin
hyvinvoinnille. Työturvallisuuskeskus jaottelee perehdytyksen kahteen eri osa-aluee-
seen: perehdyttämiseen ja työnopastukseen. Perehdyttäminen pitää sisällään yrityk-
seen, työyhteisöön ja talon tapoihin tutustumisen, työnopastus taas perehdyttää työ-
tehtäviin. Työnopastuksen katsotaan olevan tärkeä osa ennakoivaa työsuojelua. (Pe-
rehdyttäminen ja työnopastus N.d.)

Kehittämisehdotuksina vastaajilta nousi esille työharjoitteluja edeltävien toimien pai-
nottaminen kuten tavoitteiden avaaminen jo ennen harjoittelun alkua. Kyselyssä oli
myös omana kohtanaan kysymys tavoitteiden selkeydestä niin ohjaajan kuin opiskeli-
jankin näkökulmasta. Suurin osa ohjaajista olikin sitä mieltä, että tavoitteet ovat tar-
peeksi selkeät. Selkeydestä huolimatta tavoitteet nähtiin kuitenkin liian laajoina ko-
konaisuuksina, joiden täytyminen harjoittelun aikana ei ole realistista. Kysyttäessä
ymmärtääkö opiskelijat omat tavoitteensa kysymyksen asettelu olisi voinut olla erilai-
nen ja sitä kautta enemmän tietoa antava. Nyt suurin osa vastaajista kuitenkin kertoi-
vat, että osa opiskelijoista ymmärtää tavoitteet ja osa taas ei. Tässä kohtaa voisi
miettiä ohjaavan opettajan roolia selkeyttämään ja auttamaan tavoitteiden asette-
lussa juuri kyseiseen työpaikkaan sopiviksi jo ennen työharjoitteluun lähtöä, varsinkin
jos työharjoittelun ohjaaja itsekin kokee tavoitteet epäselvinä.

Muita kehityskohtia olivat työharjoittelupaikan soveltuvuuden varmistaminen ja
opiskelijan työelämätaitojen vahvistaminen. Opiskelijan työelämätaitojen puutteelli-
suus nousi muissakin yhteyksissä esille ja opinnäytetyön tekijän mielestä olisikin hyvä
pohtia sitä ristiriitaa, joka nousee esille kuntoutuksen ohjaaja AMK ja miksipä ei mui-
denkin alojen opintojen siirtyessä verkkoon. Kuntoutuksen ohjaajaksi hakeutuu opis-
kelemaan myös juuri lukiosta valmistuneita opiskelijoita, joilla ei välttämättä ole
osaamista työelämässä toimimisesta tai tietoa työelämän säännöistä. Kuntoutuksen
ohjaaja AMK ammatissa painottuu kaiken muun osaamisen ohella ohjausosaaminen,
dialogisuus ja asiakkaan kohtaaminen, joten ei voi olla miettimättä sitä, kuinka opis-

kelija saa näihin osaamisalueisiin vahvistusta ammattikorkeakoulun puolesta opintojen ollessa verkossa. Uudistus on useimmiten hyvästä, mutta ammatissa jossa ihmisen kohtaaminen on suuri osa tehtävää työtä, tulisi tähän osa-alueeseen kiinnittää enemmän huomiota.

Suomen fysioterapeuttien suosituksessa (2011) ohjattuun harjoitteluun työelämässä on kuvattu hyvin opettajan, opiskelijan ja työharjoittelun ohjaajan roolit työharjoittelun aikana. Suosituksessa nostetaan esille myös opettajien tarve kiinteään työelämäyhteistyöhön, samanlainen tarve on Kuntoutuksen ohjaaja AMK opiskelijoiden opettajilla. Osalle opiskelijoista saattaa olla vielä koulutuksen puolivälissäkin epäselvää minkälaista ammattia he opiskelevat tai millaisissa tehtävissä he voivat työskennellä. Kyselyn vastaajatiedoissakin tulee hyvin esille se, kuinka monessa eri työtehtävässä Kuntoutuksen ohjaaja AMK voi toimia tai kuinka monella eri koulutuksella voi toimia samoissa tehtävissä kuin Kuntoutuksen ohjaaja AMK. Opettajilla tulisikin olla ajankohtaista tietoa työelämästä ja siellä tapahtuvista muutoksista tai työskentelymahdollisuuksista (ei pelkästään tuoreista tutkimustuloksista vaan myös suoraan työelämän tarpeista lähtöisin olevaa), jotta välttyttäisiin siltä, ettei kursseilla opitun ja työharjoittelusta saadun tiedon välille jäisi mahdollisesti kuilua.

Suoraan tämän opinnäytetyön aiheeseen liittyen ei löytynyt montaa opinnäytetyötä tai tutkimusta, sillä suurin osa tutkimuksista oli tehty ammatilliseen koulutukseen, ammatillisen kuntoutuksen työharjoitteluun liittyen tai opiskelijan näkökulmasta. Näin ollen olisikin tärkeää tutkia ja kartoittaa enemmän työpaikkojen kokemuksia ja tarpeita, liittyen ammattikorkeakoulu opiskelijoiden työharjoitteluihin ja niissä ohjaamiseen. Lisäksi tarvittaisiin lisää tietoa verkko-opintojen vaikutuksesta sosiaalisten- ja työelämätaitojen kehittymiseen.

7.1 Opinnäytetyön eettisyys ja luotettavuus

Opinnäytetyön tekijä on aloitteleva tutkija, jonka ensimmäinen ammattikorkeakoulutasoinen opinnäytetyö tämä on. Tekijä on sitä kautta myös ensimmäistä kertaa kosketuksissa erilaisten tutkimusmenetelmien kanssa. Tällä on ollut varmasti omat vai-

kutuksensa tutkimuskyselyn tulosten analysointiin ja näin ollen tutkimuksen luotettavuuteen. Tekijä teki opinnäytetyön yksin, joten myös se on vaikuttanut tutkimuksen lopulliseen tulokseen. Opinnäytetyön lähteinä on käytetty luotettavaa ja eri tutkimuksiin pohjautuvaa aineistoa joita etsittiin ja hyödynnettiin hyvä tieteellinen käytäntö huomioon ottaen.

Tutkimukseen vastanneiden prosentti oli melko alhainen 27,5%, joten tutkimus jäi melko suppeaksi. Vastaajat olivat kuitenkin hyvin sijoittuneet eri puolille kuntoutuksen kenttää, joten siltä osin tutkimus oli onnistunut.

Puhuttaessa tutkimuksen eettisyydestä, sillä tarkoitetaan tutkimuksessa mukana olevien oikeuksien ja tässäkin tutkimuksessa luvatussa anonymiteetin kunnioittamista (Tutkimuksen eettisyys N.d.). Laadullisessa tutkimuksessa eettisyys näkyy aineiston kokoamiseen ja tiedon hankintaan liittyvissä kysymyksissä. Tutkijan omat eettiset kannat vaikuttavat tutkimuksessa tehtäviin ratkaisuihin ja toisaalta taas itse tutkimuksen tulokset vaikuttavat eettisiin ratkaisuihin. Eettisyys on osa tutkimuksen laatua. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 125-127.) Tässä opinnäytetyössä eettisyys tulee esille kyselyyn osallistuvien informoinnissa kyselyyn ja sen käyttöön liittyen, tietojen luotamuksellisessa säilyttämisessä ja hävittämisessä sekä anonymiteetissa. Kyselyssä käytettävä Webropol-kyselytutkimustyökalu on luotettava eikä vastausten tiedot tuleet ulkopuolisten tietoon.

Kysely oli nimetön, joten tutkimusryhmään kuuluvien henkilöllisyys ei tullut esille. Nimettömänä annetut vastaukset voivat tuottaa avoimempia sekä rohkeampia vastauksia ja sitä kautta huomattavasti hyödyllisempää ja totuuden mukaisempaa tietoa. Toisaalta taas nimettömänä vastaamisen mahdollisuus poistaa myös vastuuta vastaajalta, jolloin vastaukset eivät välttämättä ole totuudenmukaisia. Nimettömyydessä on siis hyvät ja huonot puolensa. Tuomi & Sarajärven (2009, 134-135) mukaan laadullinen tutkimus ei ole yksi yhtenäinen tutkimusperinne, vaan se muodostuu monesta erilaisesta perinteestä. Näin ollen myös laadullisen tutkimuksen luotettavuuden arvioinnista löytyy erilaisia käsityksiä. Yhteistä näille kuitenkin on se, että tutkijan pitäisi pystyä olemaan puolueeton tekemässään tutkimuksessa, vaikka onkin tutkimusasetelman luoja ja tulkitaja.

8 Lähteet

- Alasuutari, P. 2011. Laadullinen tutkimus 2.0. 4. uudis. painos. Tampere: Vastapaino.
- Eskola, J, Suoranta, J. 2005. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere: Vastapaino
- Harjoittelu. N.d. Opinto-opas AMK. Viitattu 28.3.2017. <https://opinto-opaat.jamk.fi/fi/opinto-opas-amk/Opiskelu/Harjoittelu/>
- Lucu, R., Platis, M. 2012. Management of the professional practical training – strenghts and weaknesses. Viitattu 7.11.2017. <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1877042812019672>
- Jyväskylän ammattikorkeakoulun pedagogiset periaatteet. 2010. Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Viitattu 3.4.2017. https://opinto-opaat.jamk.fi/globalassets/tietoa-jamkista--about-jamk/esittely/jamk-pedagogiset_periaatteet.pdf
- Kalliola, T., Kurki, A., Salmi, M., Tamminen-Vesterbacka, T. 2010. Matkalla ohjaajuuteen. Helsinki: Kirjapaja.
- Kokkinen, A., Rantanen-Väntsi, L., Tuomola, A. 2008. Aikuisen oppijan kirja. Helsinki: Tekijät ja Kotimaa-Yhtiöt Oy/Kirjapaja.
- Kuntoutusohjaus. 2017. Terveystieteiden tutkimuskeskus. Viitattu 14.8.2017. <https://www.thl.fi/fi/web/vammaispalvelujen-kasikirja/itsenaisen-elamantuki/kuntoutus/kuntoutusohjaus>
- Kuntoutuksen ohjaajan (AMK) tutkinto-ohjelma. 2016. Opinto-opas AMK. Viitattu 23.3.2017. <https://opinto-opaat.jamk.fi/fi/opinto-opas-amk/tutkinto-ohjelmat-ja-opintotarjonta/suomenkieliset-opsit/2016-2017/kuntoutuksen-ohjaaja/>
- Kuntoutuksen ohjaaja. 2015. Opintojen rakenne Asio. Viitattu 3.4.2017. https://asio.jamk.fi/pls/asio/asio_rakenne_julkaisu.rakenne_osaamisalue?ckohj=SKO&csuunt=99999&cvuosi=5S&caste=N&cark=2015-2016
- L 255/1995. Laki ammattikorkeakouluopinnoista. Valtion säädöstietopankki Finlex, Ajantasainen lainsäädäntö. Viitattu 14.11.2017. <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/1995/19950255>
- L 1129/2014. Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakouluista. Valtion säädöstietopankki Finlex, Ajantasainen lainsäädäntö. Viitattu 15.8.2017. <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2014/20141129>
- Master of rehabilitation counselling. 2018. The University of Sidney. Viitattu 15.11.2017. http://sydney.edu.au/handbooks/health_sci/postgraduate/coursework/rehabilitation_counselling/m_rehabilitation_counselling.shtml
- Nummenmaa, A. R. 2003. Harjoittelunohjauskeskustelu–metodisia huomioita. Verkkojulkaisussa Tutkimuksia opetusharjoittelun ohjauksesta. Toim. R. Silkelä. Joensuu: Joensuun yliopistopaino. Viitattu 14.11.2017 <http://sokl.uef.fi/verkkojulkaisut/ohjaus/kansi.htm>

- Ohjattu harjoittelu työelämässä. 2011. Suomen fysioterapeutit. Suositus 2011. Viitattu 6.1.2018.
http://www.metropolia.fi/fileadmin/user_upload/Tyoelamapalvelut/Harjoittelusta_tietoa/Suomen_fysioterapeuttien_suositus.pdf
- Ojanen, S. 2006. Ohjauksesta oivallukseen: ohjausteorian käsittelyä. Helsinki: Yliopistopaino
- Peltola, H. 2014. MESTARI – KISÄLLI MALLISTA LISÄÄ OSAAJIA SOSIAALI – JA TERVEYDENHUOLTOALALLE. Pro gradu -tutkielma. Viitattu 2.1.2018.
<https://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/96292/GRADU-1415793924.pdf?sequence=1>
- Perehdyttäminen ja työnopastus. N.d. Työturvallisuuskeskus. Viitattu 4.1.2018.
[https://ttk.fi/etusivu_\(vanha\)/tyosuojelu/perehdyttaminen_ja_tyonopastus](https://ttk.fi/etusivu_(vanha)/tyosuojelu/perehdyttaminen_ja_tyonopastus)
- Pohjonen, P. 2005. Työssäoppiminen. Jyväskylä: PS-kustannus
- Rehabilitation counselling placements. 2012. The University of Sidney. Viitattu 15.11.2017. http://sydney.edu.au/health-sciences/placements/disciplines/rehabilitation_counselling/index.shtml
- Saaranen-Kauppinen, A., Puusniekka, A. 2006. KvaliMOTV. Teemoittelu. Viitattu 19.4.2017. http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L7_3_4.html
- Saaranen-Kauppinen, A., Puusniekka, A. 2006. KvaliMOTV. Koodaus. Viitattu 15.8.2017. http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L7_2_2.html
- Sarajärvi, A. 2003. Käytännön harjoittelu oppimisympäristönä. Teoksessa Ammatikorkeakoulu pedagogiikka. Toim. H. Kotila. Helsinki: Edita.
- Tuomi, J., Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. 5. uud. laitos. Helsinki: Tammi.
- Tutkimuksen eettisyys. N.d. Turun yliopisto. Viitattu 4.1.2018.
<https://www.utu.fi/fi/Tutkimus/eettisyys/Sivut/home.aspx>
- Tutkintosäntö. 2017. Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Viitattu 30.8.2017.
<https://opinto-oppaat.jamk.fi/globalassets/opinto-opas-amk/opiskelu/tutkintosaanto/tutkintosaanto-21082017.pdf>
- Vänskä, K., Laitinen-Väänänen, S., Kettunen, T., & Mäkelä, J. 2011. Onnistuuko ohjaus?: Sosiaali- ja terveysalan ohjaustyössä kehittyminen. Helsinki: Edita.

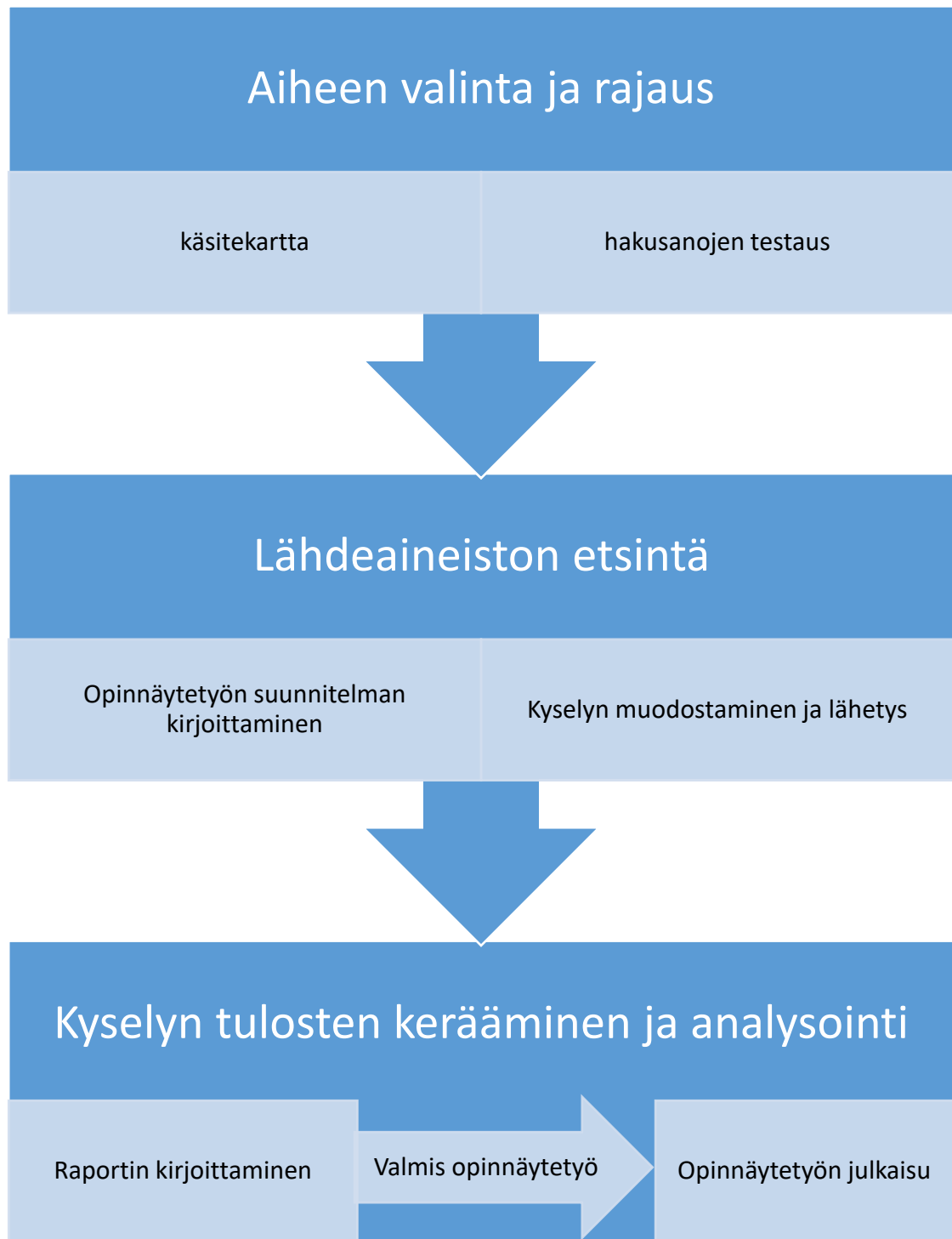
Liitteet

Liite 1. Mitä on hyväksyvä ilmapiiri ja mitä se ei ole. (Nummenmaa 2003.)

Hyväksyvä ilmapiiri	Ei hyväksyvä ilmapiiri
<p>Kunnioittaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Harjoittelijan oma kokemus on hänelle todellinen. - Mitään hänen kokemustaan ei tulisi väheksyä toisen kustannuksella. Keskustelun aikana luodaan lämmin, hyväksyvä asennoituminen. - Harjoittelijaa arvostetaan hänen itsensä vuoksi, subjektina eikä objektina. - Harjoittelijan mielipiteitä ja arvoja kunnioitetaan. - Jokaisella yksilöllä on taustastaan riippumatta oikeus omiin arvoihinsa 	<ul style="list-style-type: none"> - Samaa mieltä olemista - Hyväksymistä - Neutraalisuutta. - Kylmää asiallisuutta - Ajattelemista tai tuntemista samoin kuin harjoittelija
<p>Harjoittelijakeskeisyys:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Harjoittelijaa rohkaistaan itsearviointiin, samalla kun korostetaan hänen arvoaan ja mahdollisuuttaan toimia avoimesti. - Harjoittelijaa rohkaistaan tekemään omat valintansa ja määrittelemään oman kasvattajaminänsä suunta. 	<ul style="list-style-type: none"> - Ulkoisten realiteettien huomiotta jättämistä. - Harjoittelija kontrolloi ohjaajaa. - Harjoittelijaa yritetään muuttaa ohjaajan mielen mukaiseksi.
<p>Epäkriittinen ystävällisyys:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Täydellisen luottamuksen vallitessa harjoittelija kokee voivansa puhua turvallisesti mistä aiheesta tahansa. - Harjoittelija kokee, että ohjaaja hyväksyy hänet, vaikka hän ei vielä itse hyväksyisi itseään. - Ohjaaja ilmaisee halukkuutensa jatkaa ja auttaa harjoittelijaa, vaikka tämä epäonnistuisi tai olisi ohjaajan mielestä toivoton tapaus. 	<ul style="list-style-type: none"> - Vältetään puhumasta muista kuin harjoittelijan esiin tuomista asioista. - Arviointia. - Moittimista. - Harjoittelijan vapauttamista vastuusta. - Vihamielisyyttä. - Torjuntaa.
<p>Aito kiinnostuneisuus:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ohjaaja on kiinnostunut keskustelun jokaisesta osiosta. - Ohjaaja tunnistaa saavutukset, ilmaisee luottamuksensa harjoittelijan kykyihin käsitellä tiettyjä tilanteita ja tukee aidosti hänen pyrkiänsä. 	<ul style="list-style-type: none"> - Välttelyä. - Häiritseviä tulkintoja. - Epärealistista kehumista. - Liiallista ohjattavan kykyjen korostamista.

<p>Empatia:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Harjoittelija kokee voivansa luottaa ohjaajaan ja kykenee sen vuoksi ottamaan esiin vaikeitakin kokemuksiaan. - Ohjaaja kykenee myötäelämään harjoittelijan tunneilmauksia, esim. epäonnistumisen kokemuksia. - Ohjaaja kykenee näkemään asiat harjoittelijan silmin. 	<ul style="list-style-type: none"> - Olon tuntemista epämiellyttäväksi tunnepurkausten yhteydessä. - Pelkoa, ettei pysty kontrolloimaan omia tunteitaan. - Ylihuolestuneisuutta. - Sympatiaa.
<p>Inhimillinen tasa-arvo:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Harjoittelija ja ohjaaja muodostavat työparin analysoidessaan yhteistä ongelmaa. - Harjoittelijan näkemykset ja mielipiteet ovat tärkeitä. - Ohjaaja osoittaa ystävällisyyttä ja tuo esiin aidon halunsa auttaa harjoittelijaa. 	<ul style="list-style-type: none"> - Ohjaaja sanelee muutoksen suunnan. - Ylenpalttista sydämellisyyttä.
<p>Ymmärryksen kautta välittyvä tehokas kommunikaatio:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ohjaajan kommentit ovat samalla aaltopituudella kuin harjoittelijan. - Ohjaaja noudattelee harjoittelijan ajatuksenkulkua. - Ohjaaja yrittää nähdä tapahtumat samalla tavoin kuin harjoittelija näkee, harjoittelijan perspektiivistä. 	<ul style="list-style-type: none"> - Ohjaaja etenee omilla ehdoillaan, koska hän tietää asiat paremmin. - Ohjaaja katselee asioita vain oman teoriansa näkökulmasta

Liite 2. Opinnäytetyön prosessi

Liite 3. Kysely

Kuntoutuksen ohjaaja AMK-opiskelijan oppimisen ohjaaminen työharjoittelussa

Vastaajatiedot

1. Ikä

alle 20

20-30

31-40

41-50

51-65

2. Työtehtävät

3. Kuinka kauan olet työskennellyt nykyisessä työssäsi?

alle 1v.

1-3v.

4-6v.

7-9v.

10v. tai enemmän

4. Koulutuksesi?

Kuntoutuksen ohjaaja AMK koulutuksen tunnettavuus

5. Tunnetko kuntoutuksen ohjaaja AMK koulutuksen? *

Hyvin

Melko hyvin

Melko huonosti

En tunne ollenkaan

6. Tunnetko kuntoutuksen ohjaaja AMK työnkuvan?

Hyvin

Melko hyvin

Melko huonosti

En tunne ollenkaan

7. Ovatko kuntoutuksen ohjaaja opiskelijoiden harjoitteluiden tavoitteet riittävän selkeät?

Kyllä, voit halutessasi perustella vastauksesi

Ei, voit halutessasi perustella vastauksesi

8. Ymmärtääkö opiskelija itse harjoittelunsa tavoitteet harjoitteluun tullessaan?

Kyllä

Joskus kyllä, joskus ei

Ei

Opiskelijan harjoittelun ja oppimisen ohjaus työpaikallasi

9. Millaisia kokemuksia sinulla on kuntoutuksen ohjaaja AMK opiskelijan ohjauksesta?

10. Onko sinulla mahdollisuutta suunnitella opiskelijan harjoittelun sisältöä ja toteutustapaa etukäteen?

Kyllä, miten?

Ei

11. Onko sinulla mahdollisuutta yhdessä opiskelijan kanssa suunnitella harjoittelun sisältöä ja toteutustapaa?

Kyllä, miten?

Ei

12. Onko sinulla mahdollisuutta yhdessä opettajan kanssa suunnitella harjoittelun sisältöä ja toteutustapaa? *

Kyllä, miten?

Ei

13. Onko työpaikallasi perehdytyskäytäntöjä?

Kyllä, miten opiskelijan perehdytys tapahtuu käytännössä?

Ei

14. Miten työharjoittelussa oleva opiskelija esitellään työyhteisölle?

15. Miten käytännön työn ja opiskelijan oppiman teorian yhdistäminen toteutuu harjoittelun aikana?

16. Miten harjoittelun edistymistä ja tavoitteiden täyttymistä seurataan harjoittelun aikana?

17. Miten tietoinen olet oman (ohjaus)työsi taustalla vaikuttavista teorioista?

Oppilaitoksen ja harjoittelupaikan yhteistyö

18. Oletko saanut ammattikorkeakoulun opettajalta riittävästi tukea opiskelijan harjoittelun aikana?

19. Minkälaisissa tilanteissa ja minkälaista tukea toivoisit?

20. Oletko osallistunut kuntoutuksen ohjaaja koulutusohjelman opettajien järjestämiin työelämän yhteistyöpäiviin?

Kyllä

Ei

Liite 4. Saatekirje

Hei,

Olen Eija Kovanen ja opiskelen viimeistä vuotta Kuntoutuksen ohjaajaksi Jyväskylän ammattikorkeakoulussa.

Teen opinnäytetyötä aiheesta "Kuntoutuksen ohjaaja AMK -opiskelijan oppimisen ohjaus työharjoittelussa". Opinnäytetyöni tavoitteena on selvittää työharjoittelupaikkojen työntekijöiden omia kokemuksia kuntoutuksen ohjaaja AMK-opiskelijan oppimisen ohjaamisesta. Työn tarkoituksena on, että opinnäytetyön kautta saatua tietoa voidaan käyttää apuna kuntoutuksen ohjaaja opiskelijoiden työharjoitteluiden ohjaamisen kehittämisessä. Mukaan lukien ammattikorkeakoulun ja työharjoittelupaikkojen yhteistyö.

Onko työpaikallasi ollut kuntoutuksen ohjaaja-opiskelijaa?

Jos vastasit kyllä, olisin todella kiitollinen, jos sinulla olisi pieni hetki aikaa käydä vastaamassa kyselyyn, joka vie aikaa n.3-5min (tai välittäisit viestin organisaatiossasi kyselyyn sopivalle henkilölle). Vastauksesi avulla saisin paljon kaivattua työntekijöiden näkökulmaa asiaan, joka on yksi tärkeimmistä osa-alueista opinnoissamme. Kysely on täysin anonyymi.

Linkki kyselyyn: <https://www.webpolsurveys.com/S/101CB727BB7454CE.par>

Jos sinulla on kysyttävää aiheeseen liittyen, minut tavoittaa sähköpostilla: k1612@student.jamk.fi

Yhteistyöterveisin:

Eija Kovanen

Kuntoutuksen ohjaaja AMK-opiskelija
Jyväskylän ammattikorkeakoulu
SKO15S1/K1612